לשון און לעבן

תודש־שריפטל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

נדפס אין לונדון, ענגלאנד. בשותפות־הוצאה עם ... חודש אדר תרפ"ז לאנדאן

רעדאקטירט פון א. נ. ברוינס

אינהאלט:

קינדערלונגס א פאר שטיין ביאגראפיע פון לייטש ..... ** 1
כ'האב פון דער ווינט נישט געפרעגט (ליד) ..... מ. ל. בראנין 6
מרגלה (דערציילונג) ..... שלום אש 8
דער ראמאנס פאר אין ביידערלי לאנדאן ביינאכט ..... פרי הילבערג 9
אויף תרומע הגבה (א קאפיטל פון א ראמאן) ..... בעלה דאנזיג 12
דער טרעפער, קינסטלער בלינדע (אויף ביידערלי) ..... מ. מעזעניטש 17
דער לאנדאנער בעל־שם, בסודים אנגעהויבן אין נישט פריה, א לעבן
דאנקען בלאנקען דער דעמבסקי ..... א. ב. קרעמאל 18
קרוטה קטר דבריו (אזן בוך דער דעמבסקי בן הנעלה) ..... יחיעל פאדא 22
יידישע פילאזאפיע אין טראדיציע (די דעמאקריטישע ידיעה אין די נעראמען
ד. דעמאקריט) 25
בעבעל אויף אין פון (1) אברהם נאראנסקי — "לעבעל" (2) דוד פאלוס — "לעבעל"
(3) יחזקאל קאטרעניטשקי — "לעבעל" (4) דוד פאלוס — "לעבעל"
יחזקאל פון מעזריטש בעאלזעבוב ..... ש. ד. הארבעדאך 27
פון דון אלעלעס בעוך אין לאנדאן. מנואל לעוי אין דוראל פעפערל
ד. בנעמה אדלער ..... ש. 37
יידיש ליטעראטורנע פון בעת נאכטרעפוס 46

מיר בעטן אונזערע אלע פריינד בעזור בעזעגנען די ראמאנטשע באציר מיטונג, כדי מיר זאלן קאנען נעמיינען דאס פעסטגעשטעלטע ליסטן אין לעבן — עס דעם א ל ז ן א פעזיטיוע נאכן מ ראשל פון קאנען אונזער רעדעקציאנס אין א נעמענען נאמענס דאנדר יומ־טוב.

קריינ ל שיילנג

אבראהאמ'ס־קריינ ל שיילנג פאר ל ל אר

אין אמעריקא — 10 דאלאר א יאר

אויסגעגעבן פון רעדאקציע אין אדרעסירטע —

"LOGEN UN LEBEN," 17 Delamere Buildings,
Colingwood Street, London, E.1, England.

Published and Edited by A. N. Brauns, 17 Delamere Bldgs., Colingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Naval Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1

דער בעזיר דאנדער, דער שטרייטער פון בלוי אין לאנדאן, איז נעשאלן א בן מעזעניא. ווי ווייטער אלע אנד אפר א פון נעזעגנע אין דער לאנדאנער ...

* * *

אויף דער ליד בעזאלד אויסגעגעבן ביי די אנדערע לאנדאנער דאס יעניגע, ווי דער ...

* * *

דער בעריאל ווייטער, פון דער ווייטקאנער שליח ווערנער אין ווייל אנגעגעבן אין אין ווייטער אין אין אין

לשון און לעבן

חודשי־ענדראַל פאַר ליטעראַטור, פּראָבלעמען, שטראָמונגען און קולטור

מיטגלידער פון הייסן ליאָנ׳ס, אַמעריקאַנער יאָרנאַל, יידישער אַרכיוו אין לאָנדאָן

קרבן־שלומים

אַז כאָטש דאָנט שליף מיר כאָטש דאָנט בײַם,
די נאַכט דאָנט — אַ פינסטער בלײַט כאָטש נאָט,
אין קבירה צום דאָך די צוויטע מיר.
די קלאַנגען — אין נאָט מיר שוין אַל־דאָס־ביי!

די אַייגענשאַפט דער שטן זיין:
אַז כאָטש מאַכט מאַנדלער. שרינגען ביי שטריק,
אין דאָס מיר שטרעם שוין אין דער מאַכט מיר.
„חלף בעת מלחמה״. מיר נאָרים נעפאַרן —

אַז אינגעמאַכט פאַרד נעמען ביי דער ליין?
יאָ, אַז דער פונקט כאָרש יעדעס מיטל.
אַז נעמען אין טלית און טליח אין מיטל.

נישט נאָר מיר מיר אַלץ — מיר מאַכט האָנטערין?
אין די לאַכיל דאָס „מיקרוסיליד״.
כאָטש מ׳־האָרכט יעקלי מיר דינען יעדער ייד.

ב

דאָס קאָכט אַז דיך אַזוי. יאָס לאַרנען אין. דאָס דער מער?
כאָטש ישראל נעמיר... אינגאַנצן דאָלד...
אַז אין דינע אַ מיך ריידן. דאָס מיר מיר אויך תינוק באַלד
שיין דיי מיר דאָרף. מיר די מיר קומען נישט בריק מער.

„לוחות־עבמיים״. דאָס לויזן אַזוי און אַזוי.
דעלן אַזוי דער דאָנט — תרבות שטעמים! מ׳שטיק דאָלם!!
דיינסט אין „דער אין אַ ייד״! באַשר מ׳דאָס אויך נעמלם...
אַ דער־דאָנער יעדער יודלאַך און אַבי־דער.

מיר דאָס אויך נעמען אויער טייל מיר אַמאָר־נעלם.
מיר דאָס אויך נעמען מאַר אַ שטיל שרעק — שרעקעם.
אַלץ „נאָר אַ מיר און דער „ביזעמי אויינעליגעם!

צו דער יאָרצײַט פון די נעמאָרדענע יידישע שרייבער

דיין יאָר דעם דעם חודש — אַ שבעת יאָרן! — זיי די באַלעבאַטיאַנען
דאָס דאָס אינטערעסאַנטע אַרץ נעמען יידישע שרייבער און פּאָעטיקס אַלץ
יידישע קולטור־אַנשטרענגונגען און פאַרבראָכענהייטן. און אויב דער שטילער
פאַנדאָס ביים נאָן נאָרמאַלע יידישער אַן. נאָן דער מיר די שולד נישט דאָרטן
אויף בעריאָ. און אויב דאָס ביים דאָס בלאָט בין אַן אַרבעטער־מלכה. אויב דאָס
ביינע נאָרמאַלסטן זיין. אין אַ נייעס רעמנה אויפן באַלעבאַטן. אויף
לעבאַראָס. און אַ יידישלעבער בעלעבער קינס אַפּראָרי בי בי דער מעגאַ:

די מעגן דיך דאָרטן מיר דאָס אינטעלעקטן קינסטלן אויף אַלץ קנעפּ
לעבן. אַבער די טיף דערהיינט דיי ב. בייבן דעם בעגעס נין אויף טיף אין
דער קרד אויין. און אויב עס דעם די יאָ נעלינען. דעלן דיי מיטן אַ הונט
בי דער לבנה... אַבער באַמיט. אַ פרעמדער ייד. טאָ נאָר מיט אויף קינעס
מיט די אויגן דערהיינט בין בי דעגען הויל... און די טיף דאָס בעריהאָס
דערהיינט און דין פראָנט און האַפּטערן מיט דינע אַ לייטער שרות — —

דאָבן דיי דאָרטן נעמאַס אַ טיגן נדינע בי דערנעבן די שעפערישע מעגטען.
טעמס בי מאַכן אַנדער די לעבענדיגקייטן? און אויף אַ יאָ. נאָר די דאָבן
נישט. נעמאַס בי דעמאָלס עס אויפגעדיגן און אַנעס זיינען די נישט דיי
אַנדערס בי דאָנדלען — אין אַ אַ אַ. אַן דיי בי אַנ אַנס מאַכט אַן בי אַנ דיגן.

צו דער קאָנגרעס־קנעפּלעך אין שטאָקהאָלם

„טרייסט מיר, ייִדישלעך, דאָס איז אַנגעפאַנען אין יידישן דעלער
קאָנגרעס דיי אַ אינטערעסאַנט. מיטן אַרבן דאָרטנס באַרייטונגען און דאָרטיקן
נרעטן בי דער קאָנגרעס־קאָנגרעס.

מיטן אַלץ באַמיט מיר אין אַ די יידן אין דער דיאַספּאָרע מיין בכל־אַמנו
דאָבן אַ מאַרטיקן מאַרטרעסנדיגקייט לובי דער. דיי לובי „פּנים״. דיינען מיר
אַנדער: אויב מיר דעלן נישט דאָבן אַ נדיגנגעמאַרקטן אַנטוויקלונג. דעלן מיר
מיינען אַנטלעך בלאָזיגס אין אַרטעלעך נישט דאָבן קיין מעגער פּנים.

אין נאָר אויגן „טרייסט מיר יידישלעך״. דאָס קומט מיר אַטמעס אויגן
דער רעאַליזעס אין פּנים אויין. יעדער נעגער די דאָגן מיר דער יידישער
ווענטיגס: אַרבעטער דאָבן מיר אַנטוויקלט מיר דעלן. אין אַנטלעך
„טרעלים מחנלים״: אין מיטן מאַרטיגנגס אַסטרעלאַנגס. אין ישראל די מאַב־
יישע יידישקע מיר הנדראַס! מיר דיינען דאָס אַלץ. אַבער מיר דיינען אויך.
אַז בי יידיש דעגען מיר אַ נעגער מיר דער אַרבעטער מיר אין אַז אַז
דעם דעלן מיר בלייבן אַ דעל: מיר מעגען. אין בעגען דין — אַ לעבענס
לעבעל. מיר יידיש אין עבריית דיגען מיר אַן. „מיר דלעגן מי...

נעגן מיר בי בי די מלחים בי דער קאָנגרעס קין שטאָקהאָלם אַנדער
ביזנלידיך; אַנדער דעלית מיר דיך: „מלא כבלי בישנבי —

אויב אַזוי קנעלעך יודים אויך מיטן דיך כרעגן די מנגן מדי אַז
דאָבן אַז אַנדערן אַ ת ר — אַז מיטאַ אַזוי דיסטיקן קנעלעך דיגנס
אויער קנעלים אַ אַנטמעטיגס. דיינען אַזוי אַנדערן דין. דעם אויר דיך
אַנדס נאָבן לעבעלעך — אין די דיגן אַז דאָס נראַנעס אין קאָגיגן! אין
שיין! בי בייגיס אויר דאָר נישט נישט אַז „נראַנעלעך קין שטאָקהאָלם!

דער איד אויפגעבן אויבן. דאָס איז אַ. דאָס ביסט געווען.
און מיין שיקסע איך זיי דער בעסערע יאָהרטן. און — נאָך הייסטער!
איך דאָרף נאָך — — שרייען אויפן גאַנצן אָן שיינער!

3

פיי די ביינער און אויגנאַפּי דאָרף.
קאָלן צעריסן מיט שטיינער און רעגן!
זיי מ'מעגן — אויפשטיין מיט דיינען קרעפטן!
און דאָס גיבער און נאָסע תּכלית בעדר.

רעדנען נעבן זאָל די יסודות'ן «רעפלעכ».
דאָס פיר. ניטן מיט קינגלענען מיטשמאַס —
אַז באַפרעמדיקן מיין «יחיד» פון
דאָס אין «בעדיר הטאָר» דאָרף מען דאָלט.

אַ. דעם דאָר אַ בעדאַרפטיקער דאָרף זיין.
אין דער מעשטערנג מין דאָסאָן (מיראָנט),
שאָסן! יעדער שטאָם דער דיין פון מעט.

דאָ אויטער מיראַנטיקי אַנפאַנגען דעם גיין.
דאָס הערליכע-רב-דיסנטייקע שריין.
דין דיינען אייגנטאַמס אַלץ טיפער מאַלטיגן.

4 יאָר פראַנקי יודיסאָן 1884

נעשן בלויז אַ קייטים אַפּר דעם. אַי יעמאָס דעקאַמאָן —
פון אין קיין דער בלוטן-נעלדיקייטה-ביית מיטן עיטיל!
מיר מעגן אויפן בוישן הר-גרייטים און הר-נבה.
מיר אין דעטער קלילה-פראָסט פון פרעמדע דרעמס שטיי-דאָס.

מיין צוגעריסן דאָס כליין אַפּר גוי-מעט.
שטיגן מיר דעם פלאַטס-פאַרים און דעמן דעם ביידל.
אויפגעריסן די פאַלקס-שריקע-בוים פון אַלי-
יחיד. אַפּר דעם דאָס אויבגעלעבן דעם פעסטיקאָס —

אויגער מיר אויבערגעלייגן דעם זעלבן אַז יען! . . .
קריג-נעריסן דעם פון פאַרטנערן מעיקן —
אַ קיצאַיקער תּכלס פון מעלן דיר פאַרטיקן.

דיים הייל עולם! מיר דאָר נאָר דיינס מיטן נעמען.
דיפון בליינען חס וחלילה נעריסן נאָך דער דעם.
און מיר — פאַרבלוטיגע מיטן אויגן קון-מעמ.

«שרייט נאָר בעדיים בייטשאַלי — פיל,
אַבער אַ יאָנגער. אַ אַלטער ובייט.
דאָך אַ מיין בייאָנגן אין אַ אַנדער דער מיט אים.
אַרויסגעגן די יידיש דיינאָר אַז מיט! . . .

4

מילא. אַז אין דער מאָנט פון דעם נעמאָנס כליין.
«נעדיר — אַ מאָלק מיט בעלקער ליינע דיינען מיר יין.
אַבער אַז בים מעטייטשי «מיל-מיטאָר» קיין עטיין
די אַפּרעגן קלילה-דאָס אַפּן אייגנעם קין.

מיט מעטן פיינע מעטמאָס. אין דאָס אין — —
בעמעס אַפּר יבנע אַנאַרעגן יינען אויף די קאַיין.
אויגאַנגעגן בריי אַפּר אייגן — אַבער דין אין אַנדערן
מיט דער ניקע סיי-דעריה אין מעטס דין!

מאָרן דעדן אויף אַלץ מיר הערליכס אַז אַרין.
אַנטער דעגעס אויגאַנטיקן. אַנטער-טראָגן אים ביינער,
אין אַנדערע אַלטע נעיגן דאָגען מיר יעדן בער.

אין אַז דאָנדלען מיט דאָדר. מיט תּכלאָס מיט אַלטן דיין,
אַ. נאָגען מיט מעטמאָס מיט ביינער מיט אַלטן-אויגן.
אין דאָגען מיטן אַל קעטן. נאָגען דעדן דעדן אַז אַלטן.

5 -כל תקונות אל תהיה עם ארבעים ושמונה

אויגן בלוטיגן טראָר-אַנטיל די דעם דיידער דאָס מאָל.
אַ דאָס-נביא. אַ יעניגיר אויפגעטראָגן!
אַ יעניגיר אַ נאָגן אַפּלץ אַז באַטלאָגן!
אויגנגעדיילט די מיט דיינע דיידער די לאַנד פון יעניאל.

יחוקאל. לאָגען דער אויגנגעדאָגט דעדן אַלץ אין נאָל.
די ביינער דאָס מעגרים גיידען די אין נאָס!
אַך בייל די מעטמאָס. דאָס די אַז דאָס די נעטיגן.
בין דאָרף דיך בעגרייטעגס אין דאָגען אויף מיט יעדעס אַפּל —

זיי די דיילינע אַנאַפּן מעטמאָס בעגרייל אין בעגעגיגן!
אויף יבנער דיים טיגל. אַנטער דער דיילינער מיגער.
מעגיס די מעגיגע קעטאַרע-נעגרייל. אין אויף גיגען מיידער — — —

«אַל בין די מאָנט דאָס דאָגען די תּכלי ליגן נעליגן.
אַ בת קול אין דאָלס נעגיגן. דעם אויגנעגיגן!
«יגן. אַ נביא אין יעניאל דעגיגן אַגיגר נעגעגיגן.

א מאמע האָרץ הייסט אַלץ. אַבער עס בין ערייגן!
א בויל אויך אויסגעמאַכט. (קוקט׳ן מיר קאַלט.
ווען נעמערס ביזאַם פון דעם טרבן־שיליטים האַלט — —
קלאַפּט קאַם פון דעם דעמען אויף אַנגעלעכ צוויינען.

אַנגעריסן פון האַנדס בייסט מיטן ווינ.
א ניסט ווייס פון כיסעלע דאָס געגעלע באַלט — —
אַז אַבער שרין, מיט אַנדערס, אויך ווייס בעם האַלט
מיטם ווען בריינ הערן, ווייס־מאַכן אין דאָס ווייס שטיינ.

דאָס די בריינער ניסט בין הייס? מאַרקיסן!
א מאַנע וואָל הייסט אַלץ. בלויז דאָס קאַן מי בעד.
ווי אויר עלעמענט האָרץ אויבגיסן אין אַרץ נייטיקע מערקע?

א ווייבערקע עריך אויר תגילה פאַר דאָס לייבן:
אין אַז תגילה דאָס צעגעבן בעם דעם הבעבן — —
הגלעבנע. בלויז ניסט הבעבן. מיינע קינדער דאָס.

א מאַר שורות פּראַקטישע פּאָליטיק...

בילא. פּאָליטיק אין בסתם די נלייכע לינע פון האַקאַנעלי. בין מבעלה. אַז
פּאָליטיק ווייבעמאַנס מאַרקאַרעט־פּאַקאַרים אויסגעבעטן ביין לעבען שיילי
כל מינס נעמעלעכעס אַבעמאַס, א באַקטער־לאַרים־פּלעטיק ווייבעמאַנס צו
אַרבעמס מיט אויר. נאָר מיט דיפּלאָמאַטישע הבעמעקעס — דאָס אין דאָס כיינעי
פון מאַראָקאָס דאָס אַלעמאַ נאָר מיין בעמעקע!

אַמעקע פּרעבינגען אויר בעגל נעלעבה. א בלויז־מאַן מיט ווין מאַראָקאָס!
דאָס אַבער שיינען דאָס ווי. די ווייבע ווייבעמאַנס מיט אויבעל. מיט מעטיס. מיט
מאַראָל. מיט נעמאַל. מיט דאָס־מאַרקאַרעט מעמאַנעס!

אויף דען די ווייבע מיינע דעם ווין א נעמיבעמס. ווי אין מאַנע מעמיס!
ווייל בעגעס די אַלהויך מכל אויבעיר מעמבעס. באַרין אַבער די אַלהויך נעמן לין.
דעמלאַ לעבע מען מיך דאָס אויס אַבעמס מיט בין די אַלץ בעמע דאָס...

אַך בין מעמ נייטיקע. אַז אויך דאָס מיך אַבעמ דעריבאַמס אין דעם מעמע
מיין מיינע „בי דאָס“. דאָרוים עס דאָבעלס ווי דאָר אין א ווייבען מעקעטער.
ניעמ לוכעריל אין א רוגעמס. אַז אַבעריקאַנינ. בי נאָר אין א ווייבען. יעמ
עמס — בי דעבעמ פ אויס נאָר בייטיק א מעמיק מיט א מעבעמ!

אין דעבאַר א מגיס ווילע ווי דאָס מאַקע אַנעבי בן־מרייבען אַנעמיבען מי
ווייבע נעבעבעמ מיין די אַיינע מיין ווייבע בין נין. מעמבעמ נאָר אויבעי נאָס דאָס
מי נעבאַבעמ: „דאָס באַבי ווייבע מי מעמ אַבעמי“... ווי אַס אַבעמעס אין מיט
מעבע־מעבאַבעמ. מיט מעמי־נאָס. אַבעמע־דאָבאַבעיק „בי יי אַל כס יבי.

ביי דער נאָבעבי „אַבעבעבעי“ אויבעבעמ ווייל ווי ווי א מעאַבעבעמ
יבעיל — א מאַבעבעמ מעמיק!

אין באַמע דאָס אין דער „מעבעבי מין מעמ בעמי“ מעלעיק. בבמעלה. אין
דעם נאָבעמ מעמ. אַז אַר מין נעבעבי בבאַבעמ מיט אַבעבעבעמ מיבעבי!...

מיר בייבעמ ווי מעמעמ אויר אין די אַבעבעי־נעלעבי. די ווייבעלאַר אַבעמ
אין די ווייבע מיבעמילען — מיבעמ מאַבע! אין מי־נעדי־אַביל אין א אַבעבעי
לאַבע מעלבע. אין „אַבעבעמעבע“ אין מעמעמ נעבעבי־מאַבעבעמ — —

מע אַקע ווי נאָר ניבעמ אויבעבעמעבע. מעלעמ. אַז דער נעלבי־אַבעבעמ. אַקע
ניבעמ נעבעמ ווין דער מעבעבעבעמי מעלבע מין אַלע נעלבעמ: אַז מאַבעבעל מעלבע
מעלבע ווין ווייבעלאַר מיט מעלבעבעמ. דאָס מיר מעמ נעבעבע נעבעמ דאָס
„מאַבעבעבעבע“. „אַבעבעבי־נעלבי“ ווייל אויבעבעבעי אַבעמ מאַבעבעבעמ ווייב־
מעלבע מיט אַבעמ־מאַבעמ. מעמ מעמ מעבע מאַבעבעבעמ...

אַבעמ. אַז דער נעלבע מעמעבעבעמ מין א מייל „מעבעבי אַבעבעבעבי“. דאָס
ווייבי „נעלבי“ מעבעבעמ מי אַבעמ מיט נעבעבעבעמ. אין ניבעמ ווייבעבי נעבעבי
מעבעלבעמ. מי דער מעלבעבעבעמי מין א מייל „מעבעבי מאַבעבעבעמ“.

בילא. מי נעבעבע: מאַבעבעבע? דאָס מעבעבע אַבעבעבעבעמ ווין מעלבע
אַבעבעבעבע ווייבע ווייבעבע מעבעבעבעמ? מי מעבע דאָס אויך מי מאַבעבעבעמ מין
„מעבעבי־מעבעבעבעבי“ אין ווייבעבעבעבע מעבעבעבעבעמ. מעבעבעבעבע מיט דאָס
מעבעבעבעבע ווייבע מיט ווייבע בעלבעבע? מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מיט מעבעבעבע
מאַבעבעבע מי מעבעבעבע מאַבעבעבעבע?

ווייבע דאָס מעבעבעבע אויבעבעבעבע מיט מעלבעבע נעבעבע? „מעבעבי לעבעבי“!
מעבעבע לעבעבי מעבעבעבע מי מעבעבעבע מאַבעבעבעבע. מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מי מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע
מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע
מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע מעבעבעבע מאַבעבעבעבע

ת. נ. ביאליק

כיהאב מן הטקר נים געגאמן

כיהאב מן הטקר נים געגאמן.
און ביהעמה מיין ליד נים געקראכן.
מין איינבנגם בעלי איינגעפאלגן.
מין איינגעגם הארץ איינגעפלאגן.

א מונ ניך באהאלטן און האבן בא מיר האב.
קלין — נאר מיר קי געמטר...
נים געהיים נים געגעבן בא קינעם
מין מיר. און אן מיר. אין קי...

און דען אנגעכן האמער מין בחרון. מין מיינע
מיין הארץ ניך געברכנם אויף ביאר און אויף שטיינער.
כים מי דקר מונ א שטריק אין מיין אויג.
און מין אויג און מיין מערז מארשלים קי...

און מין מיין ליד — מי איך און האבן
צנור. מארפוייגר און אויגנ פלאגנ.
און נאר דקר שרעק איך באנאל
נים מיין בעגם און בלוט בוהאנגן.

"ר"ש מון מ. עקנטין

שלום אש — פ י נ ג ע ר

איך מוז ניך מודה זיין, אז איך בין געגאנגען מיט דקר חשקה, מי העלבקי איך בין מארבעטן געהאבן, נים א שוינקן הארץ און א בעגעגנונגן געגעבן. איך האב געהאבט, אז די כלה איז א מלכה. העלבקע האט דורך א נס ניך געראטעוועט מין הטלקים קאלר־אויגנס. איך האב אויך געהאבט, אז דער יונגערמאן, האט האט ניך מארלבט און אויר, איז אן אמטליכער־געבוירענער, רא דערגרענן; אז מיר האבן ניך באגעגנט נים איר בעגעה, מיר האבן געגיינט אין דקר אנדערן אויף יענער דים יום. מיר האבן יי בעגעם ארויסגעגעבן מין קאנצעם דאנעגן לאנגר און יי אנטיינבראכנן נים איר חתונה־בוהאבן.

איך האב ניך מארגעגעלט, אז די כלה, נאר אויך אלע אינגעלעכעכן מין מארקלאמנה און די קאנצעראנטן לאנגן, נים די יונגע אנטרעטנדיגע הבנה. בעיקן העלבקע יי איז געגיין יי בעיקן העלה, מיז מיין אויף איר נים מראנגן מאנאן מין איר מארקלאמנה. ווען שטאנען יי נגה, און איר נגנים, — א מיגן בעסיר מיזיל מאר א יגנגן בעגעגנן און יי בעגעגן יאגן. נים אן אנלעגעגר נעגעגלט. א דקר מיזבאכים גנים. אינגעגיין און אנגעיגנ גרייט נעגאנגן אנגעגר די ראגעגע שטראלן מין אנגעריכאנגר פריי הים. איך האב מיר נעגאנגן. אן דקר יונגעריכאן האט ראנגן בעגעגן אין שנגה מין העגעלבקע. בעגעגן מיר האבן ניך נגגעגנן אנגעגר דגם הרוק מין די אנגעגלבקע

בישן האבן מיר האבן ווערבנגעבאכט. בעגעגן מיר האבן נגגעגן ראבן ליגען מין מיין באלק אנגעגר העלבקע מבעלה, אז עס איז מגר. מין מיין הרגע. אן אגעם מין העלבקע־אנגעגר. איך האב א מארבלקרבנגיג נגעגיל מין לבגן.

איך האב די כלה נים נגעגן. בין ראגגן ר אין אויגנבליקנגם מין די שטיגן אין דגם הגנגרואל. בים ארר אנגעריכאנגר בעגעגר באר אן אנגעגר ארבגר. אנגעגר דער מדיק מין בקנדעלבאנגם הגנגר־מארש.

מיין הארץ האט נגעקלאפן אין מיר. נשפנרילגיג האב איך נגעגגן קלגרן: דא קגנן אויגנגר א כלה. ראבן אין נגעגן פגנ יאר בים אנגעגר דגם שגן מין מיגן? איר לעבן אין נגעגן פגר חשקי יי ראבן לעבן מין א חיה, אין ראלה. אנגעגר א יאר ראבן ר נגלבגם, אינגגמיגלם גרגגן מיי קגנן ראגגלגר. לבגבגיג באגראבן בים אנגעגר מגבגמן בגראבן. ר ראבן נגבגגן אינגגרן אויג נאגרילגן גגגקגם באר אנגעגר בגבגמן אין ר אויג. אינגגר אנגעגרגגראלבן יאר ראבן ר נגלבגם אין א שגאל יי א רגגם מין אנגעגרגגיג רגיג בגגגם. מגיי יאר ראבן ר נגגראבן אין א נגגיג מין א שגאלגר־קאנגר. אנגעגר דער רגם מין בגבגמן חגת; ביגאנ נגגלבגם בים אנגעגר שגלאנגר־גרגלגר אינגגיג שגגגיג באגרלגן. ביגאנ אינגגר שגגלגם יגדער נגבאר מין בבגגגבגרגגר. יגדער רגג באגראבגם מין בגים. מין באגרבגבגקים. מין באליידיגנג. חשקי יי דער בגרגל. חשקי באר רגיב אינגגבגגגנג קלגן. בגים מין דער נאב יגרים מגר נגבגבגם אין בבגגר באגראבלם...

אבער אינגגבגרגבגבגן מין די שגגגן אין א כלה מין ישראל. א מגבגבגם מין יגדה. קגין באכבגר אן קגין נגבגגר. באגראבם מין א מגבגים אינ מגם אין נגבגרגן בין אין מגבגרגאנ; קגין קגנ. נבבגרגבגלם בים דער בגבגרגגר אנגבגבגלבגים מין א מגבגרגלבגבגר ראבם. מגין אינגבגר אינגבגג באגראבם מגבגבגר. אבער אינגר אינגבג נאבבגר ראלם נים אינגבגבגם מגר בגבגגרגר. אבבגר מלבגבג אנגבגלר. קגבגבגבג מגלגבגים אן אנגבגבגבג רגגבגים. באגבגר לבגם בים א כלגגגן מן. די די בגבגבגר אין ישראל. אין נגבגגן ראבן מגגגר. ראבן אין באגראבם נגבגגן אינגבגבגבגבגן מין מגבגבגים נגבגגם. בגראבגבג יאר אלם. אן יגבגר יאר... א בגבגם מין נאבן. א מגבגבגר נאבן שגגבגם אראבן מין אין בגבגבגאלם. די קאבגבם בגגלן די יאבן אגגר אגר. א גגבגבגבגר באגבגלבגר בגגם אן אגבג בגלגבגר. ראבן גגבגבגבגבגם בים א גגבגר אגר. ראבן אגר בגבגבגבגב

[illegible]

אך האָב באַרטאַנט די אויגן. אַך האָב נעטן געטאַלטן מיט די גיטערנע
אויגן. א זייל האָט דאָך פון אויגנדיק. אַז אַך הילט. אַז אַך זן נעטנע. האָט
אין אויסגעגעקלעדט. ווי א נס האָלט נעטן.

אַן דער נס אין נאַטן נעטן. אַך האָב נעטן דעם נס. אַך האָב אים
נעגעלט. אַך האָב אים באַרטאַנט. האָט קומען די כלה. די כלה. א מיטנאַל
נאַר אַלץ יידישע כלה. האָט הענען נעגאַנען בקרוטה־נעבאַטרת. ווי א קרבן
כלה. גו די ברעגראַהונג. אַך האָב נעטן די הונדערטער קרעגנטער יידישע
בעבעטער. די אַנטשלאָסענע קרעגנטער. די באַרטאַנטע מעגנס. די קרעגלעכע
הבטים. אַך האָב נאַר דער נעטן. אַך האָב נעטן אין דער כלה דעם מיטנאַל
פון ישראל.

מיטן יאָר האָט ישראל דאָך נעבענען אין די הענט פון א מעגנטנ'ס...
אין אין אַרטהנעטנטנען אַנטנאַלטנטנ אַנטנאַרלנ. ריין אין הילינ. ווי די כלה
אין ישראל.

בעבענער. ביי דער חתונה־נעבענ. הענ אַך בין נעגענען לעבן דער כלה.
האָב אַך נעקיקט אויף אויגן הענט. אין אַך האָב דערזען אין דער כלה הענט
די מיטן יאָר קרעגנאַנטנ אַנטנער הילנען. קיין קאַמבעקיק האָט נים נעקאָנט
באַרטנען. באַהאַלטן. באַרהיטן די קרעגנאַנטנ. האָב די האָב נעגרעט אַנטנער
לעבן יעדע מינוט. די אַלץ מיטן יאָר פון יידישער חסידיעקייט. פון אייגנער
מעגלעכקייט דעם מיט אַנטנען הענען נעלעבן אין די הענט. אַזוי נעגן האָבן
נעבענלט פון אַזוי פיגנער. א זייגער איז נעגען נעבענאַלטן אין באַגיגן מיט
א בלוט־נעגעזילבנס. די האַלבאַרטנקרעגנע באַרהאַרבעלטע פיגנער הענען
נעגיגן נעבענבענע עזות. האָט ד האָב ביגנבראַכט פון דער באַכט אויגנ. באַי
מער פון אַלץ האָט נעגרעגט צו מיר אין דערציילט מיר פון אַלץ דער מעגלער
פיגנער. אויף העלען די האָב נעבראַכן אַנען האָט הנטר־הקרעגנ־ריגנעל. דער
פיגנער איז נעגיגן מעגיק. אַנראַפיגנ. קי האָט דאָך מיטן באַהענען אין אַרגיי
נעבענען פון אַזר האָב נעגען נאַר מיט ריין מיטער מעגיקייט. נאַר אַזאַך
מיט ריין מיטן זיינען קאַליר. אין אַזאַך מיט דעם פיגער האָט די נעבראַכן האָט
הנטר־קרעגנ־ריגנל.

אַך האָב אַנען באַרטאַנטנ דעם באַריגנ פון דעם אַלנען. אַך האָב נעגען
אין דעם הנטר־קרעגנ־ריגנעלע אַזיגן מיטן פיגער דעם מיטנאַל פון דער
הנטנע: אַזיגן אַנען. די לעבן־נעבלינבענע. אין די. האָט דער הנטנרפאַן מיט
דעם ליגנעלע מקרעגנ־נעגיגן אַן דיך אין אַנען דיך אַנען — די ישרים פון די
באַרטיגנען.

אַך האָב דיך באַרגיגן אין מיט דעלינען יראת־הכבוד. בענטראַנען דעם
מיטן פיגער מיטן הנטר־קרעגנ־ריגנל אַן מיטנע ליגן.

די כלה האָט נישט נעגאַנען קיין האַרץ. די האָט נים נעבראַכט באַרטנעלן
אויגר באַהאַלטן אויר מיטן פיגער. די האָט מיר נעקיקט א זייל אין די אויגן
אייגן מיט אַן פרעמדן קאַלטן בליק. דערנאָך האָט די נעשפּיגלט.

עלי זילבערג

עמער ראַמאַנס

גיב מיר דיין האַנט.
אַן אַך דעל דיך מיר!
אַך דעל דיין דעם.
מיט בלוטן באַרבירן.

דיין פנים דעם בלאַסן.
ביקרישטן אין פאַלן.
אַן אַרעמס מיל דיין.
ביזעל עס בעהאַלטן.

גיב מיר דיין האַרץ.
אַן אַך הען עס זיילן!
אַך דעל מיין נלוגן
מיט דיר דיך צוזיילן.

מיין האַנטן אין גרייס.
נעמען פאַר אַנז ביינ.
אַך דעל דיך באַפייגן.
פון זאַרגן אַן לייגן.

גיב מיר דיין האַרץ.
דו זאָלסט מיר נעמען.
אַך דעל דערשלן.
דיינע פרעמדע באַגען.

אויף ביינען פון נעלנן.
ביזעל דיך אויסלייגן.
עס הערט אַזעלנר מיל.
מיט הויל אויפשטייגן.

מאַר מיין ברודער

(אברהם מנשה)

דאָס מנשה דו.
דאָס ליינסט דו.
דאָס הענ הילנטר דערייגן!
עס האָבן דיך.

הייס שוין.
די בקרלאנג פערטראנט
דערבייגט האסט
דאס שוין. יאס
הילפט דו נאר הייסער!
נעהמען נאר.
אן קנר האט אויך.
אי דער ריידנטער ליעבער.

בלייב שטיין! אין
פערטראכט דיך.
נעבן שוין ערוואכן
באהיט ווינט
אנדרוים פון.
הערן פארלאנגן.
טרינק פון דאס
בעכער. ביז דער
הייז אז נאר דיר.
פיר דאס כאס.
האט הבנעשט דיך.
לעבן אין נעזונט!

לאנדאן ביינאכט

פון פיליאנען פענסטער.
דורך די נאסן שיינען.
שטילען דיך אין אינגעם.
אין אין הייסער לאנדאן לעבן.

אינגער נאר דאס צווייטן.
לויפן די אין יאגן.
די קם דאלגן שריט.
אויף פליגלען די נעכטיגן.

שווענען נאר די אויגן.
מעכטיגן יאג אין אלטן.
מאכטן מיט א קטייטל
מאכטן ביין אין קאלטן.

מאכטן שטארק צושייטן.
די הייזן דאס די ווייגן.
מאכטן די פערבלאנדענע
פאלגן נאר די הייגן.

אינגער נאר דאס צווייטן.
שטייגן דיך אין הייגן.
טרעפן דיך אין שיין.
מעגשענס בליק מיט בליק.

אין דער קלאנג פון המארם
פרישאם אויסאכזיגן.
מיט דאס קלאנג פון צוגן.
אין אויגנס דיך פערפיגן.

מיטנעכט ליכטער פלאמען.
פון די פענסטער דעכער.
פרישאם זייגן בילדער.
נאכגעהן אין פרעכן.

קאפעס רעסטאראנטן.
הייגן אויס די טאיגן.
אנגעמיזטע בילדער.
אין די נעטלעכע וואיגן...

לאנדאן א בונטלינג.
המלט טעמס אין אין ארגעם.
פון פיליאנען פענסטן.
ווענדלען אין יאגם.

ווי אויך די באלקאנען.
דורך די טולען נאכן
בים קין אויגנבליק נעם
פיר דיך בעדעפאלן.

מיר בעטן אונזערע אבאנענטן, זיי דערן צושיקן זייערע אדרעסן־
מיטנס פוסטל. רעדאקציע דערלאנט די טיל פארלאנגטן אדרעסן אויגנבליק.

איך תרובע הקנן*

שמעון אינס

ד'רעליהטיקע באַרלאַנטיילונגען פאַלגע שטעכל. אין נעמען אויגנבליק אין א ערב ווינטעריקן שטרעם. ווייניק מענטשן האָבן בײַ נעמען אַרבעטן פאַרק אין נעפאַלן. קיינער אַנטקעגן שטעכל ביים טיכל. האָבן דאָך הייבן נאָך פאַר נעמען אין נעשען. די אַרמענישע שרים האָבן אַנגעהויבן א סכנה ביים הרגן. אויבן עטלעכע האָבן יחידים אַרבעטן אַסתרה. דעם שטעכליקן באַרבעטן זיך נאָר פאַר אויסגעזונטן ביים אַרבעטן אין אַרטאַפּלים דערבײַ האָבן אַזאַ שטעכליקן ביין פאַסטן באַרבעטן. אַזוי ווי האָבן זיך נעשטריים ווייניק פון דיזע ביים נעשאַנגען שטל אין יחידים אַרבעטן נעלע לעטער־שטריקן. קראַנ קעטריקע קראַנען נעמען ביידעריק נעפלוגן אַרבעטן די באַרבע זיך פרידשע פליגען אין דיי פליגעריק נעפלאַנען אַרבעטן א באַרשטיקן אַנגעשאַנען שטיקעל לאַנד־לעטער. דאָס דערנעבערקע דיעטעלע. דאָס אַז נעמען ביים רגן דאַנקע אין באַרבעטיי אַנשטאַלטיקן אין שטעכליקן בלום. האָבן נאָך נעמען דיי שטעכליק שטאַרקער נעבערטס אין נעשטרעקן ביים א פלעגאַן בײַנען דיי העלדריק אַנגעלען. נאָר דיי שטעכליקע אַנשטעקיקן אין אַרטאַפּלים. יחיאל האָבן זיך נאַקע דאַנפלע נעטריים בײַ דעצאַרים בעקאַנטן.

בײַנעטן אין הנאַמען דאָנען נעמען אַנגעליגן ביים אַנגעטשטשעל. אין האָבן פעדער נעקוקט באַרשטאַרק דורך די באַרנעפלטע שיבן אין דיך דיי אַנגעגעליק נעגעזעלק באַרטראַכטן דאָנען בלטה שאַטיראַ. דעם דיינגעטראַכטע נאַנעטער. דיי נעלעטן אַרום דאָנען באַרקרעפט: דזדל דיינעריק. א דיר א הורות פנים. א לבוש. ביים א שטעכליקן שטיבעל אין דיי אויגן. שטעכליק נעמען באַלבן ביים דיך באַרבעטן אין דיינע שן שטעכליקן בשטרם האָבן נעדראַכטס מיין דיינע בלבשים. דיין נאַנעטער בלטהלע. האָבן אויגנבאַקן דיי ביינן אין דאַנטעטע לעבן אין דאָס בעגעטן בײַ דיי נעגעבן. דיי אַז נעמען א שיינע. אויך שיינקיים דאָס דערעקיי־נעגעבן. מיין אויך שטעכליק פנים אין נעשען באַרבעטנעטע אויגן ביים בלהיריק שטעכליק דאָנען. דאָס דאָס אויך פונקטנע א שטעכליק־מן אין נעבאַכט פנים אַנשטרעקאַנטער אין פריאַנטער. אַבער נאָר דאָס יחיאל אויך באַכע נעמען דאָס דיי דיינער שטיבעס דיין בשום אַזאַן דיך ביים אַנשטעכליק. ביי בײַ קנען קיינען אין באַרעק אויגן אין בלהיי קנען א קיין מן אויך בלטה באַרדאַם פנים.

יחיאל אַרבעט אַנדערס דאָס בלטן דאָס לבן נעלאַכן. ביידאָס אויס נעלאַכן דאָס פריהריקע. דאָס דעמעניס־שליע אין אויך פנים אין די אַנטפּיידעס אין אויך נעראַכן. באַזונדער אין אויך אויס דעם אין קלעכל נעמען דיס אין אויך אַנגעגעריק. מיין דעם דאָנען דיינע אויגן אין דאָס דאָנען נעמאַנען. בײַ דאָס דיך נעטראַכטן: אויך. די לינקע אין קינטאַל ביים אויך שטאַרק. דיי דאָנעלע בעמ די בלום אין ביים אויך דאָס דאָס דאָס

באַרעמטסן און פֿון דאָס שרעק הינטן באַרגן נעפּנס אַרויס דאָס
דאָס דאָ אַרום שטאַרקן און פֿונעמען בײַם האַפּטן און אַ פֿרײַלעך.

יחיאל האָט אַליין בײַם נעמען דאָס פֿון דאָס אַרום אַזוי אַנדערש פֿון
אַלץ און אַלעמען... פֿון אַזוי נײַגיאַרן מיטן פּאַרלעדיק בײַם דך. פֿיראַס אַרום
זיי נעמען הינט פֿרום דיך אַנטפֿערנט עפּעס פֿאַר דיך יעלבסט. פֿון דאָס נעפֿיהלס
בײַם אַ שטאַרקן זיין פֿון פֿיבנען דיין אַרויפֿגעזעצט הארץ. אָבער דאָך דאָס פֿון פֿון
אַרום נאָר מיר נעמען פֿון מלכים. עפּעס אַרויפֿגעזעצט פֿלעגט פֿון דיין אַנטפֿון
עפּעלדיקן בײַזיין בארץ און קינד פֿון אַן אַזוי פֿונעמען. אַזוי אַנטפֿאַרן הינט
די בײַם בײַם אַרום הבדעמס און די פּראַטיקן עפּעדיקנאַנטן. אַרויפֿגעזעצט
און אַזוי דיינעפֿלעדיקן יעדיקן פֿונעמען פֿונעמען פֿאַנעמען. דאָס פֿלעגט עפּעפֿן
פֿון נאַנטאַלן און פֿונעמען. אַט אַ יעדי דיך דאָס דאָס אַרום בײַם נעלאַנט דיך.
בײַם עפּעס בײַם אַנדערש לעבן פֿון לעבן. נאָר כּדאַי דערנאָנט און דעם שיינעם
בײַזיקל. מלכה שאַפֿיאַ.

אַפֿן נאָר מלכים אַזוי דיך פֿאַרשראָנען: פֿאַר דאָס אַרויפֿגעזעצט אַז מלכה
אַז אַרום אַזוי מלכים דיך פֿון פֿעפֿעל נעפֿאַנען? אַמאָל אַ מאָל דאָס דיך אַ הבאה
פֿון די ניאַזיי קינדער בײַזיקלעכע נעפֿאַנען מלכים מלכים. בײַ נאָך נעפֿר
אַרום אַרויפֿגעזעצט און דאָס בעקען אַז אַזוי?... בײַזיקלעכעפֿעס דאָס דאָך
אַרויפֿגעזעצט אַזוי

יחשל האט זיך אנגעטרעטן מיט אויגלעך און אויסגעלאָזן בוים אויס׳
צונעהמען אויב מאַרן באַקן אמת אַז ער איז אַזאַ בעל־האַזהרהדיק... ביזאַט
זיך אויב נעראַכטען אַז דאָס בין זיי ביסט דאָס כבוד אַלץ ביין אים
אויס. אויגנבלעך האָבן אַלץ נעגעבן אויב נים נאָרעס אויסיעד. נאָר אַז אַ יי
מלכה, האָט קיי מאַן אויי שטאַרק ליב, שאַל אויב אויי ביעבער אויסגעזיין. דעם
ביזנס בין די תבריים און תבריסעס נים אויב. האָט שוין אנגעטאָן אויגלעך
קעסטרעטן און כאַרעטן נאַרעטן. אַז בראָכן זיך דערהעבן אין אַזאַ אַ סטי־
כאַלאַנעס מליצלעכקייט. ער מלכה ביי זיך טראַכטן: אויגנבלעך אין בוך
שיין נים קיין נטאַרעטן. שאַל בין שוין האָט נים דאָס נים חיל... נאָר אויי
טראַכטן אין אַזאַ נעזאַרן אויך לייכטער. ער האָט צוליב באַקעטן חסיד אַזאַ
שטעדיגן און אויך לעבן. נעזאָן נים אַזאַ בעגלעכקייטן אויסגעבויגן דעם
כאַרן און די שטאַלץ נעמלאַר. דאָס דייטעכער בוים מלכה. יי בין דאָס.
דאָס דייטעכער בין די אויגן. דאָס דייטעכער בין די נעזיכט און האַרצן. אַבער לאָזן
דאָס דאָס כים נעדייטעכט. ביזאָט זיך אין אַזאַ אַנגעאַטעלס אַ קיראַל בין אַזאַ
אין בעקעאַפּס בין נעזן מלכה. די אויגנאַקעס דאָס אַזאַ נאָר טער אַנגעקעס
דיבן אויי בין נעזאָן אין אין זיך יי זיך באַרעטעלן אויך בעבעער אין שעמר
יי יי אין אין דער דייטלעכקייט. די יעדיים האָבן אַזאַ טעמעדיק נעבעדיקס
אין נעלייכטערס בוים טעבקייס אין אַ אויגלעכע כוואַלעך בין חכמה. באַרייטער
ליבן. קלאַרעס. דאָס אַזאַ נעלעכטס די אויי בין קיין אויף נעבעבן אין אויגן
אויגן.

דאָס ביזנס נעבעבן די בלב טייליגרייטן. דאָס אַזאַ נעבעבן בוים
דאַרף. אויי ביזאָט נעזייטס בעלעכע דייטעך טעבעבן. בין מלכה קיבן בוים
טעבאַרעטער דוים דייטעך. דייל דוים דייטעך דעטעטער דין טעלעך. דאָס בוים
אַזאַ בעזאָטן נעלעכטס ביי אין דבין אין אין די זעלבע טעבאַרעך. בין מלכה
דאַרף אויך דערהעבן אין דבין בוים טעבלעכע דייטעך טעבעבן. דייטעך אין
אויי ליב. דייטעך אין דבין בוים טעבלעכע דייטעך טעבעבן. אַז אַזאַ אַ מלכה
אויי דייטעך אין אַזאַ אַ בעגלעכקייט. בין מלכה אויי אַזאַ אַ בעגלעכקייט
אויי אַזאַ אַ בעגלעכקייט. אַזאַ אַ בעגלעכקייט אויי אַזאַ אַ בעגלעכקייט.

אַז די לבנה האָט זיך נעטרעטן אין לבים נעלאָזן אין האַנטער אין די
אַזעלן. באַכט פיגל האָבן טייטיק נעטייטיק. באַזעלן האָבן קיינען בייטיקן
דאַרפיגע קיינען נעדייטיק די קינדער. דאָס אַלץ האָט יי נעטאָן טייטיגע
ריק זיך אין בעטן באַרטראַכטן אין אייגנאַן אויגיק די דאַרפיגע אַזעלן
דיבן האָט נעדן נעזאָלט הערן דעדן יחשל. יי האָט נעזאָגט אַז זיין דעדן אין
זיער אויגטרעטאַן אין מאַכט קלוגער. יי האָט נים נעזאָגט באַזאַלעכנעלייטיק
אויגיק. אַז בין ליבן שטאַרק מלכה. דאָס בין קיי דאָס עדין נים אויבעדיגן דאָס
טייטיגן אין נעדעדיק אַזעך. דאַזאַלץ האָט יי דערלעבן אַזייגן דייגן ריגיר. אַזעלן
אויי דערגעדיק האָט בין אויגיגן נעלאָזן בעדיר נאָר אין אין אַזעלן
נעקאָרט האָט בין אויי בוים אויר אַזעלן אַזעלן אַזעלן. בעדיר אויר
אין דאָך בייגן בין זיך בוים אַז בין אויר אין בעבעלעלן יי בוים. קעטש יי בוים בין
דייטן נים אַז יי דייטן נים אַזן בין די אויבעדיגן שטעטיגע שטעטיגע טייטן. אַז
האַלטן זיך אין אַ דייטאַן... יי האָט שטעל זיך באַרטראַכט: בין האָט דאָך ליב
טייגע טייליגן. אַזעטר נאָר אויי יי בוים נעטאָן דין אין דייגע אויגן. דייל יי אויי
אַ דאַרטיגע אין טייטעטן בין אויר דאַזעדיגע בייטיגע בוים אויבעדיגע בעטע בוים
דייגע טייליגן. אויר בוים האָט נים נעטעטן דין אין אַזעטר האָט יי בוים אַז
טייגן אויבעדיגע בעבעלעלן. דייל בין האָט נעדייטן דאָס דין. אַז אַזעלן בין בעדיר
בוים. אַז בין אויי אַ בעל תאַזהדיק... אין באַזעדיגע האָט בין אויי ליב טאַלטן
אין דין לייבעטאַטן האָט בין פאַרבעטן אויסיעל נלייבן בראַטן אין אַלדיגע.
אַז בראַן אויס בעטן בוים אויבעדיגן בעטע בעי אַ בייטן נעבעל. אין בין אַ
נייער טאַלאַן דאָך אין אויס אויבעלאַטן. האָט בין נעבעטן אין דין דאַרן בעליגן
אַ טייטן טייער. דאָס דיגע אין קלוג אין נעבעלעכן בין דין בעלעכע אַזעלן
אויי דייטן בייגן. בין בין אַ בעל תאַזהדיק. בין בין אַזעלן אַזעלן אַזעלן
אַזעלן בעבעלעכן. אַזעלן בעבעלעכן אַזעלן אַזעלן אַזעלן אַזעלן אַזעלן.

ש. טענקבוים

צוויי מיניאַטורן

רוף מיזנער

מיין דעם טיגער בין אַזך אויגיק. בוים די דיגע ליגן מיין אויגיגער מעגן.
דעם טיגעטן און אַזרראַטיגן טיגע. אַזעם טייגעדן טיגער בוים אַזך אַזיין
דיין מלאַכיק בלוט...

דער טיגאַרעטער. נעגעדייטער טיגעדעטער טיגקעס אויס אין טייגיגע בוים
דיין אַזעגעטרעטן בלוט...

עטעטעגע נעגעטן

אַזיי מלאַכיגדיגע בעגעגן די בלוטן אין דער טאַלדיגע. בוים דאָס
בלוט מיין דער אַזעטער הייליגער נאַכטיגאַל טעטראַלט בלוגיק אין די בלוטן.
בלעטער — נאָר דאָס בלוט מיין דעם קעטטלער. דיין נאַכט דערגעט־בלוט דאָס
קיי אין די אויגעטייגן...

דער לאנדאנער בעל־שם

אין דון „פרעסטל"

[illegible] אין [illegible]

1

בלוטיק דיך אויבערגעקוקט דאס די נאכט פון דער־וואכט
הינ אין דיין הויך אויפי צי אין אייגענטמען ;
קרעכץ איילוס אין צרין דיין ביטל דעמעל־בעטל מיטן.
דערשראקן אים צי דערילאכטן דיך אויגנבליקערקער האכט.

דו ביי מעגלעך דאס אויי מרגזר אין נעגנס אויי באמבאס.
א קלוג אויגי א טרכט דיין דענקריק ביזיגן.
אין אין בליק אין דיין אויג נאך דעם דערים נעהיילט אין באוויגן ;
געגעבען די נאכגעשיכטען אויך אויגי דא אין לאנד ?

דאס גערעכט־בליק דערינען. ביי דער טיר נעגלינען שטיין.
דער אויגנבליקערגעזונגען דיין ברוסטבילד גיגן.
געזעהן בין „עליני" ביי „הנהגי אויגנבליק.

נאכגעקומען לעבען „אנו". אין שטעל געזעהלט אויגנבליק.
מיט גרוים כבוד אין דער חכם צי אים גענעסען —
מיט „רעבביאנער" הנען אין קנעגנס פאלאן אויגנגעזעגנט.

2

דער חכם דערים צו אים מיט אסוקים אין חוסן.
צי שטיי דיך די אויף יידיש־שיטס פארשיטען ;
דער בדיך דערעגר. אז בוקאן מיט די אויגן דייטן.
געגעבען מיט הכנעה — מיט שיינע קניטען ;

„בבוד בלבוגו. יחיה מזה. מלך חסד.
קהילה קדושה מתפלל בעינוי.
מידות שנא־ישראל — — „צי לאמיר נישט קריגן ;
„גם זה יעבור. אלץ בשלום אויבערי.

אויף דיין פארבינדן פארבעלץ צי דייטן אים אן.
אלגעמיין דאס מען ברוכים דאס צי דערשען ליגן ;
קרעכץ מכל המינים. שיר־המעלות־לעך.
דאלוי־איינגעלגי קראנגע קרעכץ צו פארדיגן.

אין אין אז אויגן נעגל דערים ביי דער־טעמפל.
נאר א דייטן ד' קל ד' קיים אויגן.
דעם מען נישט נאר קראנגע קומען נאך קריעגן.
נאך קריעגעגען. נאך דאמערלעך דאס הויך.

אלגעלינג כאמס צי אויגן אויגען קריעגעגען
אין דאס מיטן דאס „בוא ביני בשמחי" — —
דערען גיגעל דאס דיין פטלה. אין דאס „א
בייט הכנסא באר אויגן יעמס.

„הריחו ביראת הטם". שעמעמען צי.
„בקרבנו נשקע קראנקן. קינב קדיזן ;
הריזן נקרעטים. אויגן. מבנה נשמה.
תיכף פון בלד־באלאן אויגנגעזיך.

דער חכם מיטן אים אן: כשיח בעצה שנן ?
אויף ליכטקיים אין די אבנים צי נעמס שטיין.
פילמס אויף דיין פארנעגלטער מיט־שמרה בליק.
פיים אויי אין דיין פארבאנגעס נעזיין —

אין אויגנען די „בעני המלך־יחיד".
די נאכגעז מיטן דאס אויגנגעזיגן.
טיקן דערשראקן: די אויגנגעליגן דאס שטעגן.
אלין נאר צום „מאקדי שפייגן נעבעטן ?

עס. פ קלינגען די גלאקן. פ בלעגגען די נאכגעז.
אין פיילע קרעקעס פרעגיגן מאכאן.
דער בעבל אין נאס. קריג בלוט. טריפ־שבי.
חלילה דער פלך חטר פ אויג צוגעגען — —

דעמלט דערשריגן לאנגע. א נעגעמטי.
אין אבנר — — עס. מיטען דיך די ליב־דאגען ?
פ שרעקען די טיקן. טיל נעגאר די מבוגאלן ;
האלץ. דאס דאנערדיגע מאגען קראגן —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

ליגן דעמלט בעי חתונה. הייליקער מעץ —
אויגן מאריגעס „שיר־המעלות" די נעשריגען ;
אז בוגאל אנעלגע שטריגן דאס צי נעגיסס.
דאס זאל בעגיזאמס הייב נעמען צוריק ליבן.

אין אין אז אויגן נעגל דערים ביי דער־טעמפל.
נאר א דייטן ד' קל ד' קיים אויגן.
דעם מען נישט נאר קראנגע קומען נאך קריעגעגען.
נאך קריעגעגען. נאך דאמערלעך דאס הויך.

«דאָס קינד הסכּ אַבער אַן אַרטיקל פון «חכם בנו»*
קוקט מיטן שטאָלץ אויף זיין שוילים מיטנדיק בקרבל אַריין;
«דאָס מיינט שוואַכע פון כּיחד קיין בוי אַלץ ביסט דעלינין».

«ווי אַזוי אַן אַרבּיטראַל־פּיר באַטראַכטן מיין רעם זון,
ווען אַזעלכע מחלה נאָר «אַרי» דיר תּיכן ווי אַ תּיך;
ווילט דיך לינן בּוויזן אויסגעס — — פיטקעס זיין דיטיטעל אויף».

[illegible]

קיינאַמבּער דעם אויגן דער «פּאַרקאַנאַר» פון לעבן,
אויגן קיקן אויף בּוויזן די אויף בּלעטן ניטנדיק נעראַכטן —
די הענד זיי בּיידע נעבּנאָך אויס די נאָכבּלעטן!
אין יידישלעכן שולדל דיקעריק בּייזן אַנקלעבן די בּאַרד.

דאָ אַ עצה אין אַרקיטעקטאָניש־מעטאַל. מעטאַל־מעטאַרס
נעמען־ריקן בּלעקן אויף ביי אין זיי־כּאַר בּיטאַכן...
אַבער אַ שיטלאַכן לינן דאָ. ביי אַלטע־נעראַכן?
אַלזאַלץ אַ שיטלאַכן «אַל־מלאַך־המות» אַנטאַרס.

דאָ־נאָך מיין תּחנה נאָך. יידישלעך־פאַרטרעס — —
די אַלע רעכנט שולדל בּיים «מלך־יחיד־יים».
נלייך־אַרבּעטלעכן בּעקעריל. בּלייבן בּי אין «פאַרקאַנאַר» לינן.

רעגאַנד דריים בּי דיר אויס אַן יין «לעבּיי»: «דאָס בּעקעס»?
בּלייבן מיר. נאָר דערן די דאָס אַנטאַן קראַנק מרדכּי אַנטן לינן.
אַנעלעך אַנאַר אַ שיטלאַכן דאָרן אין אַנדיינע.

אַ לבד־יאָשיעניק באַלאַדע

מיטלס דיך אויף יאַרבּלאַנגער פאַרטאַרק־יאָריר.
לאַבּיל אין בּית־המדרש דער דאָס נאָך טרעסער,
די נחלות אין בּיל. אין לינע אין דיינן —
דער שטן־הבּשמות שליאָסן דיין מחלה־אַפּיר בּעסער.

דיינן דיך אַנטרעטאַן בּרות. קאַנען —
פאַרקעס אין טראַקעס פאַרגען נאָר בּילדן אַ אַנטאַן!
אין אַנען אַ באַרגעסער דער. אין אַ קרעטאַן
אַ יידיש בּיל אַ פאַר אויגן. פאַרטראַכטן אין טעג

* דער יידישער דאָ פאַרשטאַנד «חכם בנו» אין מעטאַפאָר.

באַנען דיך בּיי די דעקן. קאַלטן בּרעטן נעראַנען אַ אַנטאַן,
קיין רען אין די בּלייבן די באַנאַלאַנטן יין.
דאָ אַנטאַן אין די לעבּרעקן. דער דאָס אין דיין —
אויך דיינען אַנטאַן אויף קאַנטאַן אַנטיין!

דערווייל נאָנען די בּעריר. קאַנטען אַ בּלעטן,
בּלעטן אַ קראַנק קאַלבּל נעבּנען אויף אַ דאָנען;
קעטן דיך בּיטאַן בּיטאַנ. אויגנבּלאַטן אַ דאָנען אַלץ.
דאָנען די תּלמידי־חכמים נעראַנען אַ דאָנען — — —

אַ דער אַנטאַן בּיין די לעבּרעקן.
דער בּיטאַנטער אַלזאַלץ דיך דערנאָך לאַנטאַנען. דער אַנטיין,
דער לעבּנטער קרעם אַנטאַנען. בּלעם אַ בּרעטאַנדיק
פאַרבּלאַנקטן בּלעטל פון אַ יידישן־דאָרן.

אַ דיסלאַנטער. אַנטאַנען אַ פאַרטיינטער.
אַ בּעבּנטער בּלעם דער קעטן אַר בּלייבן אַנטאַלען,
בּרעטאַנטאַנען אַ ריס אין אַ דערבּער נעבּנען
פון אַ אַרים רבּיל אויסן דער אַנטאַנטאַנען.

פאַרנאַנט דער קאַנ די. חלילה. נאָר פאַרנאַנען:
באַרנעבּלעטן בּעקעריל. אַ שיבּער. אַ קעטער.
אין דער טראַנטער פאַר־אַנטאַרן פון יידישן בּרות.
אַ בּעבּנטער פון אַנען — שרין לאָנ אַ טעטער־בּעבּנטער!

דאָנ די אַבּלדיק. דאָנטנען בּיים בּרעטן
די דאָנטערנען. אויף אַבּבּרעבּקעטן בּעטער — —
דער דאָנ אַנטאַל דיך אַנטנעמען בּיי אַ נאַטיילן
די אין בּית־המדרש אַ דרעט בּיים טעלעטער.

טיף דיינע אויגן אַר בּיילן אַנ. דיינע אויגן בּיטאַנ בּעדי,
אַל. יאָ. מיר דיינען אַלץ בּעטאַנען:
«אַנ עטרות. אין תּנוך טרין. אַבּער בּיז אַנען.
אין דאָנ נאָנ אין די טרעקנען. דיינע אַבּער יטים.

«אַבּיים בּדיליל. נעמות קרעטאַנ.
דאָנ אַרין בּאַנטאַנטן. דיי לייבן אַ לאַנען.
מיר בּיזן נען דאָנ מיר נען. דאָנ מיר נאָר קנעבּן
בּלייבן הבּלען. אויך נאָנ בּריך דאָ. אויבן דער נאָנען

„ביל אלעמענץ יידן, פון נאמען יחזק גרבר,
גרויזיג, פעסטיג, רואיק אבער דער בכור ד׳
איז שוועבעדיק ביים פיס פון א דאך, פיר טיפן א מיליאן,
אבער דאס בעטעל ביים אויגן אויבער „מאכט מאמע.

דער דאזיגער בלינקט אויסל. די אויגן באפרילינען אזעלכע אויגן
פ׳ביקאנס א דעגבריינען אין געלעמענען בוים —
אלץ בלינקן דיינע געזיכטער אום לאמבאזיק,
ביים פארבאשלאסענען לאך ביים נאשל׳ באפרוים.

אין דיין נעזיכט עס איז געוואלטיק לאר אייליק,
האסט דיך דיינער אויגאן הויף באלד געפלאכט,
אין בעעטע פיר בלאדיגע, געקעבעט הארבעס.
האסט דיי דיך געגעבן באגאנד צו לאכען — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

אין לאנדאן דער מאמע, ביי די בלינקענס אין מעמענט,
אויפגעריכט דיין ריזיג קופאלן מיט פרעמדע,
בלעטע אויף דאנדלט ביים אנבלאז.
„געגאנגען! „מיאל המכונה דיקרעטאר!

אין איין הויפן אויגר אנגעקומען.
דורך א לבל פון א נאזל אום דער הייזנבאנען!
קיים מאנגעלנדע דעם פארים אויגבעגעבען.
ביים דינע בלינקן אויף געלאכטערטע אויגן.

שפל פון דין גרייס באלד צו דאנקבאר. צו פארגעסען
אין׳חלילה קיין מינוט מיטאר ביים פארלירן,
אין עס דאך אונז וכות אין די לעדיגאן בלינן.
דאס אנגעד דאנדיק הגלגל קאן נאר בעקרעפטיגן.

לאנדאן די מאמע. ביי די בלינקענס אין דער מעמענט.
ביים קיין פארלאנגל אין עס. אין אלץ טיר גרוז.
אבגעגעבען מיט לייזיקע צוויי ידים.
בלינן מיט לאך פארשטאלטענען מיט פארים׳נאיל.

אין דער נעפל׳גבריים. מיט דעם דעגן —
א הייל׳אנגעזאגט דער קעלנער הוי אייזענבאהן!
עס בשאנן דיך ביים הארץ נאמען קאלטע מינוטן.
אין בריינע הארינגס׳שטאנד לאנגען די אויגן.

אין דער דאמפבאן אין פארבעגעס אין גענעגען
אויף דער אין אויף אנד. אויף „נאנדלי אין לאנדאן!
עס בעגעגנען די בעגעגנונג די פארקער נעמל.
אין אם דאכט דיך. ביים אנגעמען פון אויף דער פארים.

אין אנגעזאגט אויף דער פארים אויגבעגעבען
פ׳ביקאנס דיך א מין קרוזה צוויזן „פלעגי אין „לאנגע!
מיגדעם דייטשעקעל׳נעמל — „אפלבוגעגי יאר׳נאפרים.
א דאנס אום ביגנעס אלץ דער דעגנעם אפר פטיקל פרעמדע.

„א בריעף אונד אין קריעגס׳יאנ׳פוגע
אבער ביזנעס — ביזנ׳דעם אין נאלין קנל —
דורכן נעדיגען נעפל א לאנדאנער יון.
קיקט דורך „מעגעדיפעלי׳ענגלענדל „פארגאנגי פטרבגע אויגל.

די נעגאנגן? צי לעבדיל דיקרעטאר?
אפילו ביים לעדיגאנגיק מאדן דאס ביזנעס דיקער!
אל נעגאנגי אנדיגרעדיגע מיטערעס דאס א לאנדאנער.
ביים כל׳ערליי קריגעס מעגעראן בעגלאזאן קאנטע׳בעגער — — —

א דעגטער די דעגלעס דאקלעס בלינען פארדעגטיקן?
בלינן יגדיג רגע. אל ד׳ מאלעס ביזנס נאנץ בעזאנדער.
א מיגן אין די לעדיגאן א בעגלעס ביזנס אויגער.
בעזאל דער אנגעגעגיגטער דאס מעגער ליגיס.

די פארזיכטיגע דייטשעקעל־קיכלע

(נאכיי קעגנטן)

1

„אמעריי. עס שפל א נאמען נאר אויב אנגעגרייפן ד׳
דיך אום אריינגעגאנגען אין דיין געגיגענען גרים׳פאדן.
אין דאס נאר לאנגע יאר אונז אונז מיגיס בעזאנדן.
אין אזיגע ביזנס דערים די אונז מעגס בעגאנגען?

נאר דער קיריך אלטען מיגדעם פארגאנגען דיך בעגיזאלייגן.
ביזנל ביים אין מיל. דאלב בלינד. א בעפארטער אין יאר.
נאכגעגאנגען דורל׳דערבער די אום ביזנס פאפאר.
אין אויגאל אויגער א עטיין אויגן בעגיגען אויפגיגן — —

דער רעצעפּט...

[illegible]

ווי קומט דער אמן צוריק עין קאמיקן?
פונקט אין לאנדאן אין פּי ווער נעמען?
איז טאקע דער מענטש מיטן רעצעפּט
דאָ אין אונזער ברוד־הסיידה נעבען —

וואָס ראַטה, איך קען אים דאָך דאָך דאָך!
אמרנו אַז איך זיינ דער דער אין דו.
(אין „מי אין מי אין אַן דער רעכנים נעמען...)
דערפון דיך ביים קאָפּ — ניטאָ מיט האַרץ־דיסאַמאַ צו!

א יידיש מיל באַרעגלעם ניטאָ מיליות עין מעגעטאַר־קונדער!
אמנם פון די „נעשיא אמבולאַנס" — בלויז א נאַטן!
„ווייטעגעלי". א נאַט דאָס ביז דיך מיט יידישע קראַנקן!

אין אַן דער דער טאָג — א דאָנט מיטאַמאַן דיך מיי איר א בלינדער.
פונקט די ביינער שלאָגן דיך אַנדערש צו לינען — —
דער. מי קי לינט „מרינע־מעגע" מיט די פּאַנטעלן אין די אַזיינע.

ב

אמנם דאָס האַרד־נעפלעגס די ווילדע פאַרבע נעמע.
ביסטו־אַזאַרטיליעך ווי מיט מיט־מאַטרן טרעפן.
דאָכן דיך דיינע הויפּלעגס אַנדערש דאָ נעמאַכט.

עס דאָרפן א קטן מיטן ווילדע קיסעלס־מאַכט.
קרעכלען „נעל־פאַרשעמט בלאָס־נעגעטער אין בלאָנד מין דעמפּ",
מיטן אַז באַנדעגען א טאָר אויגן מיטן טעמפּ.

דער הויפּט לעגס לעבן־אויג דיך בלאָטיק אויסגעמאַכט.
אין קעגעגעריגן מיין אַטעקעניק פון נעריך!
דאָס וווי נאָר דיין מין נאָר־נאָר פּלעגט ביינען א פּלוץ.
נאָר „עקנוד דאַסעגעס־בילדלעס. מין קלעלעכוס.

נעגאַריגעס דאָנלע. פאַרטריבן אין ביינעריגעס אַלץ!
א קלעלן דיך אַריינגעריגן מין „מיטה־הקלות"
פונקט נעקעלעגן בעל־מיטעס דאָ. מיטעס.

ווי קומט דער אמן צוריק עין קאַמיקן?
פונקט אין לאנדאן אין פּי ווער נעמען?
איז טאקע דער מענטש מיטן רעצעפּט
דאָ אין אונזער ברוד־הסיידה נעבען —

אין אַן אונזער ברוד־הסיידה אין אונזער מיטן.
ווי אויך דאָס אַנדערלעגעקי אין אונזער מיטן.
אין מיקי־מיט. אויב אויר מילן ניטאָ באַלד דאָרט.
אין אונזערלעגעקי אין אונזער מיטן.

ניטאָ אין קאַמיק. ניטאָ אין אַנדאַלוסיען
אין א מאַנט אויף ווען אויגנבלעגן.
אמנם אויך אין לאָנדאָן ווענט דיך נעמאַנטאַן
ווי אַ מיטן ווי דער אויגנבלעגן.

ווי אַ מיטן אויף ווען אויגנבלעגן אַ דעלעגן.
אין אַ מיטן אויף ווען אויגנבלעגן אַ דעלעגן.
אין אַ מיטן אויף ווען אויגנבלעגן אַ דעלעגן.

קוק אין אונזער נאָמען פון דאָנעמאָר פרוכט.
דאָס דאָנעמאָל נעמאָלן אין די הענט
אין נעטראָגן: אַמרום. דאָרקאָנס נישט נאָר ביז —
די דאָס קרין דאָס אַלץ פריש אויך געקאָנט.

גיטאָ אַז דאָס: „גיטאָ טוך, הייבט דאָרט.
אויף אַ נאָר טוך, די אַ נאָמען אַנדערס,
אַ ניטאָ אַזוי אויילעך דאָרט מיט אַנטגעגנלאָנד,
ניטאָ אַזוי שליטן דאָס פרוכט מיט דאָרטיגס...

אין טראָגן: אַמרום. נאָמען אין קאָמרוף
דאָרטן דאָס די בעשאָ בעטרוגס געפונען
דאָרטיגס אויב ביי אַזוי דאָ. אין אַנדערן לאָנדאָן.
דיזעלבן דאָך קרין לאָנד אויף דאָס פרוכט נעזונען.

אין דאָס עדן לאָזל דאָרטאָגנען פון אין.
דאָס ביי קאָמרוגס. דאָרט ביי דיין דאָרטאָגס בעס;
פון דאָס דיך מיטן אַנד בעיא דאָרטיגס
אין נעזונען קרין אַז אַנדערן — נאָמען.

נאָר אין נאָמען אין דיזעל קאָנ אויס נאָר דאָרטאָגס!
דאָס דיזעס קרין בעזאָל דאָר דאָרטיגס אויס;
בעדיגער פון קרייטן אַ „מדרש נבמיסי.
די ביי יין אַז אַנד בעיא דין.

בעזיי מאַנעסן

1. 1905

מיין פיטערל, מיין שעפל, אין מיין דאָנאָר.
מסתורדיק מבשרדיק אַנטלאָפן.
אין דאָס דאָנאָן די קרין דאָ אַנטגעגנאָן.
אייגנס אַנטלאָפן מיין פאַנראָם אין נאָר.

דאָס טאָן אַ שטאָנד אויף בריטן טראָטאָר!
אין נאָר אַלגעמיין אויגן אַזוי פון.
דייטן מיין פאַרלאָר. באַקאָנן אין דאָנאָרס מיין.
אַז אַ פינדעלן מורא אַז אַ שיין נעשאָר.

אין אַז די שטייגער דאָ דיזען תורה־שריף.
נ. דאָס מיין די בעגרייפנען אין דאָרן דאָס!
אין מיין בייטאָס אַנטאָר אַ ליד מיין קרילעטאָס.

אין „פאַרגעסן קאָנגרעס" דער „פאַלגאָר" גלייך אין אַרויף.
שטייגל די דרייטס אין די בעגעטן אויף
אין טרעלעליכקייט פון אויף יידיש. דאָס דאָנאָרן.

1906 .2

אויף די פאַנטעזיעס. פיטער־פאַלגאָרס. די שפּלעס.
לבנה־אַזעלות פיטער־בעגעגאָלס. בעגעלען בעגעגנען — —
בעגר־פאַרגאָס דאָרן פאַנאָס פאַרגאָס. דאָס נאָר נעזן נעקלינען
פאַרגאָס אַנדערשטיקן דונר. שפּלעס־יידיש.

אַ פאַנדר־פאַנגעל אויף אַנדערן דייטעגעל ביי:
אויגס ביבן נעקלינען. נישט אין גלאָס נעגעגנען;
נישט פאַר „די ביינער אויף עגער — די ביינס אין שטייגעגלינען!
יאָ, אַלץ שייגען אין דיין בלאָק אויס אין פאַרגיי.

טיגן בעגרייפנען אויגן גלייכיק אויף אויף הייב.
אויגס שעגלן דיך אויס דערגעגן נאָר דיך בעגריף — —
אַ נעגאָנג אַז אַלץ שייגען דאָס בייגן אויף — — —

כאָטש נעם אין בעגן אין אַנ יידישע אַלגעס־שייב.
אין שריי אויין: פעגעגנס. פעגעגנס. די נאָנאָנ דעלט אין אַלגעס
אַ שריפט. לאָנדיר דאָנאָנס. אַלץ אַנאָנאָנ.

דאָס לעצטע הייל

אַנטער נעבעלט „יסוד יחוד".
פיגעגס בעגאָנאָנ אַבאָנ דאָ אין בעגעגנ — —
דער „מה עוני אחדיך יעקב".
דעלט הען אויר דיינען אַנגעקומען!

אַ מכולע בלוט. שיר דעמעלנד. אַבער
מיזעלע צענעלאָפן אַנ בייגעדיל;
אויגן קיינען מעגאָנדיק קאָנגעדיק
בעגעגנ אַ פייגל — פ׳ „פריגעגעגיקי ליבל —

אויף דער סבאַליגס דענער׳ פאַגעגל.
אין דער „אויב־ביגי" טון אַ הייגן פרעגל;
מיט נעגאָנ אין קינדערלעך אַנדייגן.
הילגנ נאָרן פעגעגעגר נאָגאַנדיק נעגל —

מיסטעריע פון אויסגעריסענעם שטיין...

(אויף דער ווערבע אין ״נישט־שפּיל״ צו דיר שוין אַליין)

״וואָרום דיך זול דו דערגרייכן, נאָר דערלאָז מיך אַליין אויסגעהן״

בייגעבויגן, בייגעבויגן, פאַרוואָרפן מיר־בלעטער, קאַם
כאַפּט מיר אויף שפּיצן פון אַשן. דערשען דיך אין טעפּ אַריין,
דאַלונדערט דיך דערייבן, נעפּעלן־אַרום, נעפּעלן־אַרום.
מי קאָן דאָלט אויסגעמיידן דיך, אַז אַשן אַז דעלינין.

דערשען דיך דערשען זיי אין דיר־אַפּגעלטערונג.
דאָסטער דאָרף מיטן בוקאַן מיין דער ״נעקע דאַרי״,
אין אַכטונגאַנגער מיט צעטערשול לבנה־שיין.
אַ אַפּרוואַרפנער הונט, בלייבט אַן זיי אויבערוק, דיך שטיין.

אין דאָרפאַטן צוקאָן מי ליגט, דיכט דיך, אַרקאַנדאַלט
דאָס דערגרייכן ביסל לבנה, אין אַ טיף פּוחעם דין;
נעמאַנט אַן דיך נאָר מיט זעקל־בייגער אין אַ לאַר אַרן,
אין פאַרבאַנאַרט, מיט אַל צוזאַמענגעלויפן דין נעבין.

מי קלינגן אַן אַז אַזוי, אַזוי דיך דער מיטל!
אַריין, אַריין, אַ טרעפל אין אַ קעל,
כאַפּט אַן מיט ״דרעגל״ נאָכמאַן בייגן קרעפט,
יעדיקער נאָר אין נאָר אַ נעבעכעלע נעל.

אין מי ליגט מיט דאָנעבעלוס ״הנעלע״
אַן אַ שטיינע דיך אַלינן ״הינעריקע״ מי נאָכמאַל,
אין יעדן נעראָכנע בעפעלן מיין.
דערשען אויף מיין אַ דאַטאַר אַ הינעל.

דאָס נעבעלע אויבן ״נעקע דאַרי״
אין אַן אַנדערן אַן שטיינע.
נאָר אַ נעבעלע אין אַן אַל אויף.
אַזוי מיטן אויף מיר אויפגעטרונען.

אַנגעקאָם אויף אַ נעבעלע לי לבנה מיין
אַ שטיין אויף אַ שטיין נישט אויבערגעלייגן — —
דאָס דער נאָרגעבע מיטן. יאָרים לילל
טאָר מי דערגרייכן דיך נאָר שטיינען!

״אַ, אַז אויסגעריסענעם שטיין, דער דערגרייכט דיך מי אַ שטיין אין דערגרייכן
אין אַלגעריכן אין מי אַזוי אַזוי נאָר אין מיין אין מיין״,
מיט קאָפּ מיטן אויבערן אויף יעדן. אויף מיר. דאָס ליגט דערגרייכן!
דערגרייכן אַזוי אַזוי אַזוי. אין מי אַז אין דער מיין.

דאָס אַלגעריכן אַרויסגעלייגן אַלגעריכן אויבן אין אַזוי.
טיטעלן דיך אין מיין אויסגעריכן! ״אַזוי״ נישט מיין!
בליין אויבן מיין אַרויסגעלייגן אַלגעריכן אין נעמיין.
דערגרייכט דיך מיטן אַזוי אויפגעריכן: ״אַזוי״!

אַריינגעקאָם אין נאָר־מיינער לבנה ״נאָר״.
אין דאָס מיטן אַלגעריכן אַרויסגעלייגן מיין מי מיין!
אויבן. אַרויסגעלייגן אין נאָר. אויבן אויף.
נעלאָן בליין. אַז מיין מיין אַזוי אַרויסגעלייגן דאָס מיין.

מי דערגרייכן דאָס נישט מיין. מיטן אַלגעריכן אויבן דאָס.
אויבן באַן־מיין. אַז אַזוי אַ נאָר אַזוי אַרויסגעלייגן מיין!
אַז. אַרויסגעלייגן מי אַזוי אַ נאָר אַזוי דאָס.
מיין אין דער לבנה־מיין אַזוי מיטן־נאָר.

דערגרייכן מיין אַזוי אַזוי אַזוי אויפגעריכן אַרויסגעלייגן!
נישט! דערגרייכן! אין דאָס אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי מיין!
אַ קאָפּ מיטן אַרויסגעלייגן אַלגעריכן אין אַזוי מיטן אַזוי.
מיטן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי — — מי אַ בליין אַזוי מיין!

אַזוי. אַזוי מיטן דיך מיין אַ דערגרייכן אַזוי־מיין אויבן אַזוי אַזוי דאָס.
אַזוי־דערגרייכן דאָס אַזוי אַזוי מיטן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי מיין;
אין מיין־מיין־נעלאָן מיין בליין. אין בליין־מיין אַזוי מיין.
מיטן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי — אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי.

נו. נעלאָן מיין אַזוי־אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי.
אַז דערגרייכן דיך אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי — —
דאָס מיין מיין אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי מיין!
בליין. אַזוי אַזוי אַזוי. אין דערגרייכן דיך אַזוי אַזוי אַזוי.

דערגרייכן. די אַזוי־אַזוי־אַזוי־אַזוי נעלאָן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי!
אַזוי־אַזוי אַזוי לבנה־אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי!
דער נאָר דאָ. מיין מיין דערגרייכן. אַזוי אַזוי־אַזוי. אַזוי אַזוי אַזוי.
אַז מיין אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי. די נעלאָן אַזוי אַזוי אַזוי!

אז דעם הייסן ווי דערפלען אויסגעבראָכענע רייד?
רק איב הייסן ווינט, בלויזט מעסטן דערנעם דעריין!
מיט פיס געקראָכן בעסל הפלגרים ווי א שטיין —
שטייענ זיי אין דער נאכט אויף אפרשטיינע מיליאָנען (נעריין)

אז נישט נעמר „זי נאכט שטייען דעם בי דעם.
דעם אויב ווי אויף א שטיין, אין דייטיגן אויף דיך אליין — — —
טיקנט אין אין טיעפן וואַקנען בי דעם רעגיין —
א קאַלט נעבעטן אין א קאַלט וואַרטן דיך די שטעם: „אַם כיי?...

אין די נעמיגע פלעמענס: נעמעלע — אויס נעמעלע — ניין.

יהושע מאַדיאַ

שמונה עשר דברים*

(די תפילה האלב)

די פילוסאָפיע פון בית שמאי אין בית הלל, דעם רעגנבאָגן אין דעם ליכט פון דער פרוסיש־פאַרעמ, האָט אין נעמען באַטיינפלעכער קלאָר נאָך איידער די יידישע אין נעוואָרן איר בעגעגראַלע פעסטע. האָט נעגראָבן אַ טיף פיס א דיסקוסיאָנס־אַרטיקעל בעגען רעליגיעזע דיסציפלין ווי אַרך פיס א נאַנץ אויפגעבויט שטעלונג אַז פרעמדע פעלקער, אין אויי שטיין אַז דער פילאָסאָפיע ווייס.

די הלכה־רעדנער פון בית שמאי אין בית הלל נייען פון בית הלל נעמען דעם דאָזיגן אין שמאי. דעם אב בית־דין, אין אַנך מאָלן נעמען אין די פילאָסאָפיע נעמען פאַרשיידענע אויפלעכע קעגנזעצלעכע מאַגיאַלע אַר־עוראַנגען. אַז דער תלמיד אליין קוקט אויף די בחיי נרשון ווי אויף מעגאַראַנע פאַרטיגן. דעמעס פאַנקטיגן האָבן נעגאַבן אַז דער תורה אַזוי תורות נעריי בית ווי יוא. ציגן שטעלע אין דער פעסטע נעריות פון ר׳. מעסט חיי, דאָס דאָגיגע ווי אין דער פיס נאָכן תורען בית שמי אין נעם אַז דאָגיגן אַז נם האָבן יא קעקטיגע א דעסטע אין שיינית מיט מעריגע אויאַנלעכען בעזיגן אַז די ביידע נעזאָן. ווען בלויז אַנטעגעגשטעלן מיי עיף די שאַפלי טרב אין נעזאָן בעים אויסגעיך פון דער פילאָסאָפיע מיט די הילכעס.

לויט בית הלל האָט מען אויף א נעגלעכן אופן נעקלעגט נעבעזיגן די פעגעגיגע אין באַנע אַז די הלכות, בלויז ווען מען וואָלט ווי באַנים אַז באַקלעגען די נעזעץ פון תורה־שבעלפה מיט א פסוק פון דער תורה. אַז אין דער הלכעס האָט בלויז אליין. מעגעגעגע אויינגעגעגע נעזעגע רעגאַרעגען אויגע ווייטאַגע. שטענדיג ווי אויגן פייגעגע. אַז די תורה אליין וואָלט קיין מעגר נעזעגן ווען די שטעם האָט קיין מאַלאַנגע אין אויב כען וואָלט נאָר ווייטעגע נעליעגע האָט די תורה נאָכנ. אין ראַי ווי בעזעגע נעזעגן אַז נעבן „די הערעגער

פון די פעזעגע. דאָס דייסע יאָבן בעזעגע בעזעגע נעזעגע האָבן א סוף אין די פעגעגי־בעזעגע. אבא אויפאַרעגעגע. אַז אַנעזעגע די יקעגעגע האָט האָבן ווי נעגעגעגע נאָר אויף תוך. נעגעגע אויף בעזעגע־בעזעגע־בעזעגע. נאָר אויך קעגעגע אַנעגעגע ווייגע בעזעגע. אויי ווען בעגעגע מיר מעגעגע ווי מעגע מראָגע. נעגעגע, אַז די בעזעגע־בעזעגע האָט ווי אַנעגעגעגע נאָר אין בעזעגע בעזעגע. בעגעגע דאָס בית־הלל בעזעגע אין נאָר נעגעגעגע. בעזעגע אויף בעגעגע בעזעגע אויפגעגעגע. אין בעזעגע בעזעגע בעזעגע אין בעזעגע בעזעגע בעזעגע

ווייטער, ווען האָבן די בית־הלל נקוטלען, אַז אַזאַ באַקאַם טאָרן אין פּתיחת־פּיה פון ניסן פון יידישקייט נאָר, ווי פון קיינס, אויב־ווי די האָבן זיך נסמכנען אויף א מיינערהייט. האָבן זיי ניכט נעטאָרט טעמען די אמתה צו טעלן די פראַגע צו אַ אַפּגעטרעטנס. נאָר די פאַראַנטוואָרטונג האָט זיך אַנגעהויבן. האָבן די בית־שמאי פאַרבאָטן די טיר, אויב דער האָבן זיי באַקומען אַ נעדיגס טעמעס אין אַנטגעגנטפערט די שטאַרקע פראַגעסטן נאָר די בית־הלל בים לעצט. ליגט הלכה יקבעו די מן בית שמאי (קידוש באַראַבנס בים שיטתיות אין שטיין. אין בעקעס נעראַבנל יקבעו אייניקע מן בית הלל נעטרעטן נעוואָרן.

אַז דער דאָזיקער באַטלים אין דעמאָרים באַקאַם אַלץ „די אַבאָן ואבני דאַבאַנה עשר דברים. דאָס מיינט די אַבאָן פאַרבינדענע אַשטרים — פיינע קאַקאַמיסן. מאַנאַלע אין קולטורעלע — מיט דעם באַקאַם. מעמעטרעקע די ריח דברים האָבן זיך נעוואָרנען צו פאַרנעמען די דאָזיקע אייגלעכע אַטמאָס. אין דער מסכת (מסכת פרק אַ משנה ד׳) זעטרט די קרים קרים דערבאַנט. דער תלמוד בבלי איז זיך נעטרעט. אַז אַט די „אבאן ואבני האָט נאָר צו מיט בים נאַכן אַרבעטן קרים, בלויז דער תלמוד ירושלמי האָט אַזאַ אייגנאַרטיקס קלאַר די נעטרעט. נעטאָ מיט יענעם טאָג (מסכת ליג אַ) ; יחזק. מסכת פרק אַ ד׳). דערין בים אַזאַ די נעטרעט בן יחזאי אַ ליסטע מיט אַזאַטיקס. דאָס נעטרעט נעלערנען באַטראַכטן פאַר אייגנטרעס אַרבעטן אייגנטלעכן פראַגע נעטרעט. נעבן אַז אַ אַנדער ליסטע. אַבער דער דאָזיקער באַקאַם טרעט אייגנטלעכן דאָס קיינס בריעס בים בים. בעיקר, קנה, זיין, קסיק, מיין־באַנטריאַל, דאָס לעבענס נעטרעט. דאָס אַזאַ. נעבן דאָס עדות־דאָס מיט בים אַזאַ מעגלעכקייט מיט די. אין אויך יעדן נעטלעכאַנ־לעבן פאַרקאַר בים בים.

אַז די „אבאן ואבני קענען קיינמאָל נעטרעט אַז אַזאַ פאַרנעלטנע פאַר די פאַראַנטוואָרטונג. דאָס קענען נעטרעט קיין פאַרן אייגנטלעך מיט דער פלחה בים די דיינערע אין קעטרעט בים־דאָס. דעמאָלט אין עדענע אַזאַטרעס־דאָס אין מיינען אין דאָס האָבן נאָר בעי פאַרבינדענע די אַלגעמיינע עטמעלע אין אייר־יסראַל. דאָס יידישע באַלץ דאָס זיך נעטרעלט פאַרבאַלטן בים קלעכטע אין פאַרדעטע יידישע קנעס אין אויך אַנטגעגנגעשריבן דרכישעלע אַנטגעדרעטקנע. דאָס פראַגע בעיידישע פאַרבינדאַרט. „בי דער פלחה די בי אַ פלחה״. באַקאַם אַז די אַקעגן נאָרן פאַרבעגנלעך, אַבער די בית הלל האָבן אייגנגעקנען. אַז קיין קנעס נעטעס קענען קיינס אייגנטלעכן בים אַזאַטלעכן בים דאָס נאָר האָט. קען אויך אַז בי בעיידישלעכן אַי ריכטען בן יחזאי דאָס זיך באַטרעלקס אין יענער אַזאַטה. דאָס דאָס פראַגע דאָס דעם באַקאַם. קיין בים פלחה־יידישע קרעלע אין דערדיף נעטעס פרעמ. אַז די אַזאַטה דאָלט דעמאָלט נעטעס נעקענען פאַרבינדלעך זעקן אין אַ בלוטע נאָר דאָלט אַי יא נעקענען אַנטגעגן אויף אויר. נאָרן דאָרטיינלעך דאָס רבי יהודע פאַרטיידיקט דעם טעמאַרבאַקאַם פון בית הלל. דאָרן אַי דאָס בי אַ עטעס־

---

* אַ קאַמיטל מיטן אַזאַרטקעטעטעס בון „רבי יהודה בן תדאי — דער הערטער פון די פרעמדע״—ר״ל

פעדיקנער נעלעגנהייט דעמאָנסטרירט אַז „די אבאן ואבני מיט דין תבי אין לעבעדיגלעכן עגנעבי. אליעזר בן הרכנוס אין אליעזר דאָס נעדאָלטן אַז „דבעם דאָס אין די תורה מיט אַנגעדיגט נעדאָרט. דאָס יהודע אויף נעטעס אַזעס:

אַז יבנאי באַר בין די אבאן ואבני אין נעדיגס אַ יום רע
„באַר ישראל: די דער באַר בין בעל הבית, זייל אין יבנאי
„באַר אין די באַר אַנטגעדיגס נעדאָרן, בים אין נעדיגס מיטס
„די בעס דאָלט נעבאַנען דאָבנער אין אַ באַר בעיטל אויף —
„דאָס בעי דאָבנער דאָרט אין. אַלץ בעי בעיטל אין באַרדאָרנען
„נעדאָרן (יהודה, מסכת פרק אַ ד״ו).

די יהודע דאָס נעדיגס בי דאָס. אַז אַזאַ אַנטגעדיגס אין בעס יידיש, באַר אין אַ אַנטגעדיגס בין אַנטגעדיגס בים דעם באַקאַם אַנטגעדיגס דעם בעס דאָס דאָס דיך נעדיגס אַראַנגעדיגס בים באַרד בעי; אין אַז אַט די „אבאן ואבני״. די פראַגע דאָבנער באַרדיגנס בעיגען בעיטל. דאָרט אַז די קעיגע דיסקוסיעס. דעלעגע די פרעגס דאָס דאָס דאָס בעדיגן נעדאָרן אויף דער תורה. רבי אליעזר אין באַרבלינן אַנטגעדיגן.

באַר דעם דעמאָלט אין נעקלעגר אַ לאַנגע בעיט נאָס דאָרן יהודעלעס דאָס יהודע אין אליעזר דיך נעדאָלטן בי יעדיגע באַרדיגנס דעדיגס בעיגע דעם אבער דיך, אבער די תלמידים בין די יהודע דאָס די בעיגע נעדאָלטן דעם תנא אבא־דיגן דעם בי דאָס נעדאָס באַשלאָסן בי באַלאָסן די בעסאָס יהודעלעס.

אין קנעליס: א.

י. ריכטינגער

יידישע פילאָסאָפיע אין שראַריגע

די היסטאָרישע מיסיע פון די נביאים

ב.

נאָכן אַלגן דורן בי באַרגעגען באַלד אַ פאַלץ אין דער פון ישראל, דאָס שטראַל הנביא. לויט די עס דעדיגס אַנטפּיגענען אין דער נטרא. דעקלאַרט בעדיי נעקענען פון תורת משה, תורת משה דאָגן — „לא יבא עוד נביא ומאז בעמל ד׳ ... בי בעלמי: טיים פון די בעלמי בעדן אין בראַב דאָלן קיינמאָל נים אויסגעטעטן דערן אין באַלץ ישראל. דערים בין דאָס דאָס שטראַל הנביא מדיא נעדאָס. אַז דאָס באַלץ ישראל דעם בעלן דורן אַז דיך בלי, דייל דיך עלעקטי באַבע דיך אין נעקענען אַ בראַכיה; די בעדאָר פון בעדן אין בראַב דאָס דאָס תורת משה פאַרבאַנען אַנגעגעבן אַלץ בים אבער די קענען פון בעדן אין בראַב בעדן פון בעדיר דיך דערבעדיגט).

די בעדיגע דערקלערונג אין נעקענען דעדן לויט: באַלגעדיי — בי דאָס דיך נעדאָס אַז בעדיגן בעדי בעדן דאָס דעדן (ירושלמי בעדיגן בעיג דיי, בעדאָ בים דיגן בין אַז דעם דיגן פון שטראַל הנביא דאָס בעדאָס אין דער נטרא בעדאָס אין דאָס דאָס דאָס

נגראָבן. אַז די האָבן נעמען די גיך לעבן, האָט דער בית דין אויסגעזען דעם
באַנד ראַשן הויף אין דער קע אין נעמען פון הויף אויל — ראַשן הענדל. אָבער
דער פּרעזעס האָט זיך אַרויסגעדרייט פון דער גרעם רעקטער, מען האָט אין דער צייט
פון שמואל הנביא פּעסיאָנעלעס אַז די יונגע טויטן האָבן זיך אויעק נעמען
פון דיענע נעראָבן. אין אַזאַ דיי שמואל הנביא האָט אויסגעזען אַז די טיבה
אויזראָט יעדער לעבן הויף איילוט נין אין אַזאַנאַק בעת לעת אַזעלוף עבעד
פון פיר אין אַזעלעך פּרעסן. נעבן הנדלי באַנד דיבינען האָט קיר רעפּאַרטיר
דעם לוח. סאַמעת הויף דער באַרבעטער אין אין יעדן דרייסיקסטן בעת לעת
קאַנאַן אַזעלוף עבעד פון נייעם הויף. האָט קיר אינגעפרוט מען ווי אַזעלוף יעדן
דרייסיקסטן בעת לעת ראַשן הויף. די טראַדיציע אין אַבער נעמען אַז עיילן
דעם הויף פון בעת לעת. דען מען האָט נעזען די גיך לעבן אין די גיך לעבן
אין פרעם מעמליך אַז דען אויס אַזעלוף עבעד נאָכן אַנגעטרינען פון דער אַלטער
לעבן. נראָשן הענדל גיך בייזן האָט הויפן אַנגעגאָן אין אין דרייסיקסטן בעת
לעת. האָט שמואל הנביא טייגעריליך דעם דרייסיקסטן בעת לעת. אַדער דעם
קרעגן נאָר ראַשן הויף אַנם באַראַנגענעם הויף אין דער באַלטעדער בעת
לעת — דעם בייזען נאָר ראַשן הויף האָט קיר ביינעריליך אַנם נייעם הויף.
דער תיקון פון שמואל הנביא אין נעמליכן פון הייגעזען אַנם — דער קרעטעקי
נאָר ראַשן הויף הענדל גייגערעגנעם אַנם באַראַנגענעם הויף אין דער אַזייטער
נאָר אין ראַשן הויף פון בייעם הויף.

אַז נעבן האָט אין שמואל'ס צייט אַנגעטרינען אַז נאָכן אַזעלוף טעג ראַשן הויף
אין אַז נעבן פון דעם האָט אין דיין צייט הענדל די אַנם קרעטעקן נאָכן דערנאָכן
אין תורה. — נעבן דער אין אַנגעלאָגן פאַר שאַלען פון שמואל'ס נבואה יעדעם
אין גיות בעת לעת. האָט קיר אַנגעגעבן אַנם דיין אַרייגן. דעם קרעגן קריגן הענדל.
אַז אַלעמאָן אַנם דעם אַזעלוף נאָכן בייזען כאָר ראַשן הויף. (שמואל — א. ב')
נאָכן די הענדל הערלעכן אַנגעגעבן. אַז שמואל הנביא האָט דערנאָכן אויך נעמען
אַרבעטן אַז בייזען אַזעלוף עבעד ראַשן הענדל. דיין הענדל די אַזעלוף עבעד פון יעדן
הויף באַרעדיגען אין די בין אין אַנגעגעבן בעת לעת פון יעדע אַזעלוף הענדל.
בלייבט נאָר אַלץ אַבער יעדן דרייסיקסטן אַזעלוף אַכע עבעד בייזע אַכע אין עדיי
גיך פונען פון אַלען יאָר. אַזעלוף נעמען פון די גיך אין פרעגן בייזען
האָט דענען אַנגעגעבליכן יעדן הויף — יעדעלן הויף בייזען יאָר בין אין
אַזעלוף בעת לעת אַזעלוף עבעד גיך אין פרעגן בייזען. נעבן מיר אויך אַנגעגן
נעבן אַז שמואל הנביא האָט בייזע נעבן ראַשן הענדל אַז נעקעגענען אַנם נייעם
יאָר אַזוי די נעבן אַרום דיך בין דרייסיקסטן נאָר. אין עס אין נעמען אַ גיכל פון
דיין יאָר. — דאָס קרעטעק יאָר האָט נעגעבלען דיין הענדלעם בייזע אין אין
אַזעלוף בעת לעת. דיך אַנגעגעבן בייזע אין נאָר ראַשן הענדל אין דיך נעגעבליכן
דעם בין אין אַנגעגעבן אַזעלוף. דאָס בייזען יאָר האָט נעגעבלען. דיך אַנגעגן
דיינען אין נעגעבליכן די דאָס קרעטעק יאָר. אין דאָס דרייסיק יאָר האָט נעגעבלען
דיין הענדלעם בייזע אין אַזעלוף בעת לעת. דיך אַנגעגעבן בייזע אין נאָר ראַשן
הענדל. דייל נעבן האָט קרעטעק נעמען די גיך לעבן דעם בייזען נאָר ראַשן הענדל.

אין דיך נעגעבליכן דעם דרייסיקסטן אַזעלוף. דייל די בין אין בייזע אַזעלוף בעת לעת
דיין יאָרן דרייסיקסטן בעת לעת הענדל נעמען בייזע אַזעלוף נעגעבלען מען די
אַנגעגעבליכן אַכע בעת מען יעדן יאָר מען די דיין יאָר.

נאָר שמואל הנביא אין אויפגעשטאַנען נין הנביא. קיר האָט נעלעבט אין
דער בייזע מען דיין תולדה אין הערן דערנאָכן פון נאָר. האָט קרעטעק נאָר הענדל
דיין תולדה האָט נעגאָן באַטייטן האָט לאַנד מען די אַנגעלעריטן שיטאַטן אין
נעגאָלען בעלן מען דיין די דרייסיק בעלה מען נאָכן באַנען האָט לאַנד — בייזע דעם
בית הבעלים. האָט דיין נעגעבלען אַז בעת בין מען הנביא. האָט אויס נין הנביא
נעגאָנען אין נאָכען מען אַלטעבעלן. אַז דיין מען אַלטעבעלן שאָל בייזע דעם בית
הבעלים. נין קיר. דייל קיר האָט נעגעבלען נייעקע מלחמות אין אַ קיר בעלעק
באַרגאָט. (שמואל'ב. ז. דבריי הימים א. ביבן האָט בייזע נאָר הענדל מען
הנביא דערנאָכן. דען דיר האָט אַזעלוף בין אַזעלוף המלך דין דיין בת שבע
אין אויס נעמען אין דער קרעטעק לעבן אויפן שלאָכט בעלה דאָר קיר אין
דערהרגעט נעגאָרן. האָט אויס דערנאָר מען הנביא נעגעטראָגן. אין דאָס
לעבעק נאָר יעדעם מען הנביא דערנאָכן נאָר שלומים נעבייזן דערן. — דיר
האָט אויס אַ נאָכען נעגעבן שלומ. אין מען הנביא נעלעבן אַז דיר אין נעגאָנען
קיר יאָר אויס אַכען יעדיעס: פייער מען אַלטעבעלן. (שמואל'ב. יב)

אַבער דער שבט אפרים האָט זיך נעגאָלען נאָר דעם רעליגיעזן מרד מען
נאָלץ ישראל. אין קע אין אַ נביא אַז אַלטער יידישער מערען -מרדכי אין אַ
גילגול מען דעם נאָכען אפרים. לויט די קבלה'אַסטרינען האָט דיר נעגעבן
דעם מערען מען נערעאָנען -מיאָן, די נערעאָנען מען לאַנדרינען -מרדכי;
רעליגיעזער מרדכי. אין די לאַנדרינער מען מיטינען -מרדכי: קרעטעקי. דאָר
לויטן זיך אויפן שכל אַז די נייען האָבן דעם מערען מרדכי נעגעבן מען אַלען
מאָלץ ישראל — מען דעם ווייטן בייזען יעקב אַבינו אין יוסף. — יעקב האָט
נעקריגט דיינע הענדל אין אַרויסגעלייגט דין רעכטע האָבן אויף אפרים קאָם
אין די לינקע אויף מנשה. אין יוסף נים בעטריגט נעמען אין נעגאָלען אַרויסגעגן
נעגאָן יעקב. רעכטע האָבן מען אפרים קאָם אין אין אַרויסלייגן אויף
מנשה. דייל בעטן אין נעגאָנען דער בכור. האָט יעקב נעגאָגט אַז יוסף — אַך
דיין אַ בעטן אין דיין בכור. אַבער אפרים דעם דין מרדכי מען אויס אין
פאַרשטאַרקט בייזען אַלע מעלקער. יעקב האָט די נעבעטן אין נעגאָגט — אַזוי דעם
האָט באַלען יאָר דיך בעגאָגען אויס די — יעקב אַלעס נאָפּיס
הנבחרי — אַז קרעטע אפרים אין דערנאָך בעגאָט. (בראשית. כ"ח) אין דעם
דאָנאָלען דער נאָכען אפרים נעגאָגען בייס באַלען יאָר טיגאָנס מען
קרעטעקי. פלעמעקי רעליגיעזער נעגאָ. מען -דאָס הענבעם דאָס הענבעם;
אין דער קערן מען די בעבעם אין אין דער קערן מען באַרעדיגען דערן.
(בראשית רבה פרש. דעם פרש. מעמר ויכ"ר)

דער שבט אפרים אין דערינען נים בעטריגן נעמען. דאָס שמואל האָט
דיין נעגאָגען מיר אין קעמען: מיליטערישער אין רעליגיעזער מנהיג מען באַלען
ישראל. די האָבן נעגאָלען אַז דיר אין נים דאָר אַז דין מלך אין אויאַר נים

בין זיין קומה. דייל זיין בלעטער באמבע רוח. אין נעמען א מחאבות. די האבן
הנקרוואכן סכומאל הנביאים אויסגעשטעלט -בטלי ולא קבלת מחאבי ולא מוסר
בתי- אין נעמאנט אויף א נעלקנטריים. אויפגעהאנגען פון טויאל רעגן
אויפגעריגל פון דער מחאבות. די נעלקנטריים אין נעטרעטן נאכן אויסגעטאנ
אין אויסקום פון דורים זיין אבעלים — די עבדים האבן זיך נעקריגט מיטן
עבדם יהודה. דייל עגן האבן זיי בים נעזיגן אויסיק אן ביקנעטן רעגן בלוט
נאל ירושלים. דיר אין אויך אבעטר בלוט — האבן די נעקנעבלט. אין דער מחאר
ליגט האט דער עבדם יהודה באמבעם אן שאיפן הקרטער קעגן די עבדים. אין
אויפגעטאנען עבדם בן בכרי. האט האט ליגן דער מחאדה נעקנעבלט פון עבדם
אמים — קי נאל האבן נעזיגן נעטייבעגיס מאטער -מחאדה קיאן אין
נעקאבם — -אין לגו חלק בדוד ולא נחלה לנו בבן ישי. אים לאהליך ישראל;
מיר האבן נים קיין חלק אין דוד! — קי עקאבם נים פון אהנו — אין מיר
האבן נים קיין יהודה אין ישיים זיין — קי אין א פרעסטער בן אהנו. נאל
יעדער מאן פון ישראל א חיים בין אין זיין נעצעלט. האט דיך האט באבעם
נאלץ אפגעבעגיס פון דורן אין דיך באמאסטן בן עבדם בן בכרי. עס האט בעי
האלטן יעדביי אן דוד נאל מאהליזן די מלוכה. דיגן נים האט דאס א מיר האט
נעטעגיס בין די בעבעטן. האר עבדם בן בכרי האט זיך אויפגעהאלטן. די נאלן
אים דעקרעגנען. (שמואל ב כ) אבער די עגאה פון עבדם אפרים בעם מלכות
בית דוד האט דיך דעקרעים נים נעבעריכט. די האבן נעזאגט אויף א בעבעטן
נעלקנעריים.

אין דער צייט פון דורים זיין מלכות אין נעקיגן דער נביא אחיה השילוני.
א מיטמה פון עבדם יהודה האט נעקיגן שילוני. (מלכים יא, דברי הימים ב'
ט') אבער בי אין אמאל נים נעקיגן פון דער חבטמה. נאר פון עבדם אפרים.
אין זייל בי האט נעקיגן אין דער מעמעבל מבאדם מלכות. (מלכים א' יא)
אין בי אבעטיגן נעזאגן שילוני. יעדבעמאלם האט בי אזי מבאדם מיטן
נעזאגם שלמה: אז אבעטאגן בי מאל קעגן אים מעזאגן. די אלץ אנדערע
נביאים האבן נעבעזאגם די מלכים פון דיגר צייט. האט בי אין נעגיגים
נעזאגלן דעם עבדם אפרים אין זיין אויפעטאנד קעגן מלכות בית דוד. יעדבעם
בן נבט פון עבדם אפרים. אין נעגיגן דער מעמעבל מלכות חבטם אין דער מרוב
מעבי מאן פון מאלץ ישראל אין יענער צייט. אלץ מלכותי חבטים פון דיגן דוד
הבבן נעגיגן קעגן אבער אים אזי קליין די גרעלעך אין בעלד אין בי האט
נעזאגלן דיגע תעלין א נאגן נאל. (מבחדרין קיאן) יעדבי אויבבי פון מאלץ
ישראל. האט מגיא נעזאגן מאר מלכות חבלך אין דער אויבגיבבי. יאגן האט
נעבעזאגם שלמה אין דער מבאבלטבים אזי בעגיגן ירבעם בן נבט. בי האט
אויסגעטאן דיגע תעלין. אויפגעקריגן דיגן האבן בי שלמה אין נעזאגם —
די האבם אויפגעבריגם -מלאי: דעם אלגן שלאם פון יבוסי מאר די בת שרעה
אין בלגבטיקרים די מבאלגן אין דער מבבעטנג פון דורים מבאדם. (מלכים א'
יאן) דאגן אין קבנן דער מראיעגיג. דייל דיר האט בם בים נעגיגן. דיר האם
הבבריגם -מבנג פון המלאי: בית אין אויגם דעם אלגן שלאם. (שמואל ב. ה')

אין בי האט נים מאריבגאבם די שבאלגן אין דער מבבעטנג בדי די בעלה לדעל
ואין קאבנן אריינגעזבן אין שבאלגם בן אלץ דייגן. (מבחדרין קיאן)

דעמדיק אז ירבעם אין א נבדי דיל אין אן אויבגעמאבבר. בעבעם. האט
עלמה הבלך אבבטאם אים בן באבטראגן אלץ א מדיר בבלכה. אים בבגאבם
מאר אויבגעבר אבבר די אויבבטבי פון בבם יהוה. אין דער בים ווילם
דיך מבחבא דער אויבגיבבי נעבבריגם. אבבר דער בבם אויגם האט בדיר לאבן
בבבבם אויבבם בן דיבר בבם. ווילן בים דיר הדה. פרובבריגם אין נבדיה ואל
בל אין קאבן בבבבלן די מלכים פון בית דוד אין ואל בים קיין מדא האבן
מאר מלכה הבלך. דיבר מבדיה. דער בבא אדיה הבילה. האט דעריבבר
אבבגראגיגם ירבעם בבת בל אין אויבגיבבגאבן עבאבדן אבבבר ירושלים.
בבבבגאגיגם בים. אים אין לעדיגן הבבן דיבבגם בי אן אויבגאבבן בבלד
האט קיבבבר אדיין דיי אין בים נבבבן. האט אדיה הבילה אויבגאבבן דיין
ריבבם באבבבל. אין אים בדיבבן אדיר בדבלבר שבבבר. נבבבדיק בבן שבבבר
בין די בדבלבר בד ירבעם. האט אדיה הבילה בד אים בבאבם אין נאבבן פון
אלבבבבים — אדר הבלך אויבגיבבי די מלכה פון מלכה בן מלכה האבד אין דיר נבבן
בבן עבבבם. אלדין דער בבבם יהוה הבבים אים בלבבים בבבבדי הבבן בדיין
דבבר אלץ עבבבם בן ישראל. דייל בי האט בדיר בארלאבם אין דיר נבבבים
בן עבבבבה די אלבבבבדיים פון בדיה. בבבים די אלבבבבדיים פון בדאב
בלבם די אלבבבבדיים פון בבבן .... אבבר בים אלץ בבן די בבבבבדיבבן הבבי
הבלבד הבבבן אויבבבבדיק בבבבן בים יהיה הבבילבים בדיבבב הבבבן שלבה
הבלך. רבי יהבבן דבבבלבים — -בל האבבר שלבה הבבא אבן אלא בבבה בבאבל
ולא הבה לבבבן שלם בבם די אלבה כלבב הבד אבבי. הבא הלא הבה בלהבא נבי
לא הבה הבבאי: הבבי בם האבבן אי שלבה האבן נבבבבבבן אין דיך בבבבה. בי האבן
נאר בים בבבבבן דבבם אלבבבבדיים בים אבא אבבבבבבבבים די דין נאבבבי
הבד אבבר בי אין בים נבבבן א נבבבבבבבי. (שבבה בים) אין בלבבה דבבם
בבבבה. האבן אדיה הבילה באבבבבבם הבבבבם בן בבבן אלץ בלבב ישראל נאר
שלבה. הבבן שלבה האבן דיך דבבבבבבם בן דבבי. בבבבבבבבבן האבן בי
נבבבלבם הבבבבן דבבבבבבבן. אין הבבבבם אבבלבאבן בי שבבבן בלבב אין בבבבבם
הבבים. בבבבבבבבן ארץ ישראל בבבבבבבן בי די הבבבבבבן לבבבבבי אין א הבים

בעגנערטן און אויסגעטרייטן גאנצן. דילגער. פלעגט־בין קרעלן האלץ. באלעגן
און פאנעטרים. דאס באלץ אין דער רייך געקומען. פון דאס געבריקעדיגן די
נאמען בים דילגער אין פעגנבריטער דאנען געפלאנצט דאנען אויסגעטרים. די פון
דאנען דערנגער אין די באלץ. אבער שלומה דאס קיין אייגנס בים פון די בני
ישראל נעמאכט מאר א שקלאפ — „הבני ישראל לא נתן שלומה עבד. כי הם
אנשי המלחמה ובניו ושריו ושרי רכבו ופרשיו: די זאנען געזאגט
באלאנגען אין דער ארמיי. אנגעפעלגט אין דער פיהרונגער אין פיזיסטעריאנס.
און די פיזיסטעריאנס דישלאמאטישע פארטרעטער אין נעגעראלן אבער ווענ
דיינרהאנען און ריינגער. (מלכים א. ט) דער פרעמדער שבט אמרים האט פארי
עטריש זיך. בים נעקאמען שעלן ביי די בודד בו דין אין בלעמת בית הזר הגדן
די תנאים דאס אדרה המילחמה דאס בעגעגנען בו שלומה המלך. אפילו הגדן פון
זאל האבן נעזאגן אמת. בי דאס דערגער אנגעגעבנעם די הגדן די הילכע
פעגעגדן דאס די בוך באלץ. די האבן זיך נעלאזט אייגנדן אז שלומה המלך
נעלעבט — די פרעמדע ברידן פארהיליגן אלעס אין קם אז די בים אייגנ־
באלץ אז אנגעזאלבן די טעמ אין דעם שלום קאמט נעלן.

הגדן שלומה המלך אז נעמעגאנגען דאנען די בני ישראל בים יובנעם אין דער
מערן נעקומען בו שלומה הגדן דאנעם אין באלאנגען פון אים קי זאל מאר
ליינגערן דעם שוגרן בוך. דאס זיין באבער האט אויף די אויסגעלייגט. די
אלעס עגה־נעבער האבן באגעגנען אז דער פרעמדער שבט אמרים האט
באדרעגט דאס באלץ. האבן די נעבאנן דאנעבן בו אין אין אמרים האט
מערגנן דעם דעם קיל בדי דאס באלץ זאל בים בודד זיין אין אים. אבער דאנעם
האט נעפאלגט די יונגע עגה נעבער. הגדן די בני ישראל נעקומן דריי עגה
מעגער נעקומען בו אים הגדן זיין מעגער האט בי אנגעגאנגען דיקר אויליי
באגעם. אנגעריק בו יי — „הבני עבד מתתי אביו: מיין קייזער פיגנער
אין דיקער יי די לענדן פון מיין באטער. בי האט אויך נעגעבן בים רישלעך
אין אויך הגלי אויך קעמיגן בים דערגער. אין אויבנגעבראכן דער אויפגעגאנגר
בים דעם אלגן באגאנגען אויסרוף פון עבעד בן בבדי — „מה חלק בדוד ולא
נחלה בבן ישי. לאהליך ישראל: מיר האבן בים קיין חלק אין דוד — בי
עגאנגעם בים פון אבן — אין מיר האבן בים קיין יחוסה אין ישי בים הגדן — בי
אין א שיקנדער בי אבן — בי דיינע נעגעלגן בי ישראל. הגם דער עבד
בגמן אין נעזאגן דער אבן בעגרעגן בעגלהעגער פון בלעמת בית הזר. חייל
שאול דער עיקעגער מלך האט נעגעגאנגן פון אים. יאר האט בי בדאנגן
בים עבד יחזיה דך אנגעגרייפן דאנעבן. די אנדערע בבן עבדים האבן
דער הרבע דאנעבים עגייגן קאלעגאר אין נעקריגן יובעם בן בבם אלץ
דיקר מלך. א עגעגעדיקער נביא האט דערגיך נעזאגט „הנני מביא עליהם
מרעה נת. בני אבוב לאביב לאהלי ישראל: מיין אויר האט נעגעבן א בם אז
דיר בן האט אייך נעגאנגען דאנעבן די מלכים הייפעגאנגרים בת. אין דאס
הרר פון אבוב — פון יובעגן א פאלקעים בו די מלכים פון ישראל. נמיקה
א. מגדיין קיבן)

דער פרעמדער שבט פון דעם נביא אויה הגילגי — דאס בי דאס
שלומה באגעגיגן אז בי אין א נעגעגדיקער — דאס איז בעגיגן בי א
אויגן בעגת. דער ביל פון נביא אויה הגילגי איז נעגיגן — בי עגאן א
דעליגעגע מלכות. דאס זאל בים דין אויגעגר דער הגעגת פון דעם בעגילגן
מלכות בית הזר. דאס באלץ דאס דיינער נעגאגעם איבעריך נאר יהושלים
מקריב דין דיינע קרבנות. דייל דער אלגעגעגער פון ישראל דאס אויב
נעגיילגן די עגעגעם בו דיגן דאנעם. אין כדי בו באגאגן אז די דעליגעגע
מלכות אין פרעגער דיי דער מלכות בית הזר דאס בי מסגים נעגיגן איבער
שעגלן די „בעלי הגבי אין בית אל אבן אין דן. דאס זאל דין דער פרעגאל פון
די אסייגגן בעגעגיגן בים אלגעגעגיגן אין הגדת בעת. דאס באלץ זאל דן
בים דייגיגע אויגן די אגדות אין בעגעגים פון יבאעת מגרים אין בודא האבן
באגן אלגעגעגיגן פון ישראל. יובעגם אבער. דגן בי אין נעגאגן בלך האט
נעגעגאגם — איב די בני ישראל דעלן דין נאך יהושלים כדי מקריב בו דין
דיינע קרבנות הגלן דיי מדרך דיי אין אים אין דן בחדיק באגעגאגן אין הגבעם
דעם מלך פון יהודה. בי האט דערגער באגאגם אויגעגדין נאר יהושלים אין
נעגאגם בו די בני ישראל — איב איר הילגן מקריב דין קרבנות „בגל הסלם
אשר אכבד את עגל אבוא אליך ובריכתיך: אין יעדן פלאץ דאר עם אין
באגאגן אז אכבד: א דעגעגאל פון מין נאמגן הגלן אויך קיגגן בו דיר אין
בעגעגן. (מגדות ב) דאס איר דא די עגלי הזב: די מיגגאל פון דיין אלגעגער
פון ישראל דאס האט דיך אויגעגבראכם פון לאגד מגרים. דאר איר קאגם מקריב
דין אייגגע קרבנות. דאגם דערגיך די יחזקן „הם הבמות בעלי. אבי אמריתי כל
קאגגי עגלה לדגל עגגר בעגעגן הם אמרו כל הגלה יחקר בחרב: די יעגגן
באר עגגראגגער נעגיגן די תגרת מגת — דער עגב אין בים עגלה לדגל אין עבד
אויף א נעגאגם אין די האבן באגגיגן — דער עגב אין עגלה לדגל דאר דער
עגגאגן דעגן בים א מגדגיה. (מגדיין קיבן)

אמגן דעם האט יובעגם בן נגם אגגעגאגגן שמואל הנביא הגגאם הגגה הגגן
די בגדיי מגגן דאס הגגה. בגי די יגים מגבים גאלן בים אויגגאגן אין מלכות
ישראל די ועלבע בים אין יאר די אין מלכות יהודה. שמואל הנביא האט אויב
הגגגדים אז אין יעדע דדיי יאר. זאל דין בגדיי יאר פון אין בגם דאס הגגה.
דאס זאלן בגילן בו דדיי הגגדגים מיר אין מגגגיק בעת לגת אין אין יאר
אין בגדיי מגגן דאס הגגה. דאס זאל בגילן דדיי הגגדגים מגגן אין מגגגיק
מגגן. אין יבעגם בן נגם בגדיק הגגאגגן בו דער אלגער מגאגגגן פון מאר
די הגגה פון שמואל הנביא בי גאגן אויך דעם דגיגן יאר אין מגם דאס
הגגה. דאס אלגן דער מגגגער בגדיי יאר בגבילגן בו דדיי הגגדגים מיר אין
בעת לגת אין די אגגדגע בגדיי יאר דאגן בגבילגן בו דדיי הגגדגים מגגן אין
מגגגיק בעת לגת. דאס דגיגן יעדע דדיי יאר דאגן בגגאגן אגן בעת לגת
מגגי. אין אגר דדי פון שמואל הנביא הגגאם הגגה בין בו דער בגים פון יבעגם
פארבגדגיגג דגגן פאלאגן אגבער אגבגיק יאר. אר יבעגם דבגגער דגגם
נעגיגן אין מלכות יהודה דער אגבגער דגגם דאס מגן בגגאגם — „דגגם יבעגם

ביכער אויף מיין טיש

(נאָטיצן פון א לייענער)

אברהם מאַרקאָוויטש: „אויף אַן ווייטן

שטעט פאַרלאָז“. ווייטע בלדי אין האַרצן. אין דערציילונגען דאָס אייגן באַגעגענלעך. ווייטע אַנטפּלעקונגען פאַרבונדן מיט דער באַגאַבונג ווייטן אַקטיאָר אין שייגעלע. אברהם מאַרקאָוויטש, דערפאָלגן באַגען אין אַנדרן זייל באַגאַבונג מיט די אַמאָליקע יאָרן אין פּוילן נאָך דער דעמאָלטיקער פּלוצלונג בעליטן מין מאַרקאָוויטש נעבעכעדיקע אַקטאָריסקע מעגלעכקייטן אין דער „ווילנער טרופּע“.

א באַרגעזעלן בון „אויף אַן בלדיקן“ אין—לייזן אַנטפּרעכנדיק באַפרייענדע יידישקייט אין רעליגיעזן מין א ייִדישן אַקטאָר. אבער לייזן דאָס אין לייזן דער מעגלעכקייט מיט דער באַגאַבונג בון. דאָס אין אויסגעטיילט אין נ. כאַפּטן לבן. אויף נאָך אַ מין. מיט קלאָרקע ווייטע אויסגעגאַנגענע בילדער. אין דאָס א מייסטער מעגלעכקייט אויף די נעגאַטיוולאָזן אויבער דער אַמאָליקן באַגאַבונג דיסלאָזן. ווייטעלאָזן. פּסטרייך. פּראַנקייך. קלאָזאָר. פּוילן. רוסלאַנד און די באַלטישע לענדער.

אברהם מאַרקאָוויטש, ווי א ייד אין אַקטאָריסקע אויף דער רוסישער בינע — אין נאָך דער פרישער דעלעגאַטן־בלדקייט — אויף דער ייִדישער בינע. אין א קאַמבאַלירטער מעגלעכקייט אַקטאָר אין שייגעלע. פון דאָס בעדיר נעקומען מיט ווייטן אויגנבליק אויך אין יאָרן־לאַנג נעבלאַנדזשעטן אויף דער בעטראַכטונג דער דאָזיקן „אין אַ בלדיקן“, בי ווי אויגנבליק מאַלן. דאָס מאַרקאָוויטש, דער ייד, דער ייִד, יא נעטונען. דאָס דאָס כבוד בולם באַגעגנען. לייזן ווייטן בייזיקן אַקטאָריסקן מאַרבעטונגען אַלס דער בייזן, די קוראַלקע פּרעמאַלטער, אין ש. אַנסקיס „דיבוק“, אין בעגלילקער אַנדרעיי טרעאַפּעוו אין פּעטקן מין ייִדישן אין אויראַפּאַפּאַן נעמאַטן־דעפּאַרטאַר. אויב מאַרקאָוויטש דאָס נעפעלן ווייל אויגנבליק בעטייטשקן דרך, אַלס הנמלה, דאָס אין אַזוי טיף ווייטנדיקן מיט ווייטן מעגלעכקייטן רעלעזן אין קלאַטלעריקן אַנדזיכיקן דאָס אין א בלדיקן טראָכן. דעלעכן דער מאַנגל מין „אין אַן בלדיקן“ דאָס קיינמאָל נאָך נעקומען מאַרקאָוויטש...

אברהם מאַרקאָוויטש אין א ווייטער קאָמבינאַציע שיידערער אין דער „ווילנער טרופּע“. ווייטע אַנדרעיי נעקומען בעגלעכן מיט פּלאַנבן מין בעגלעכן אין מיט קלאַטלעריקער בעטראַכטונג. דאָס בי אים קיין אויטאָריטעטן קאָמבינאַציע. אויף דעלעכן עס שאַפן דיך דעקן ווייטן „אַנדרעיי“ לייזן דאָס אַנדרעיי שייגעלע ריכטן נעטן; קלאָר אַז דאָס נאָר לייזן. ווי אַן אַמאָלן אין דער דעלעכן. אויך דאָס לייזן ווייטן אין אַנדרעיי בעגלעכן. לייזן נעטן „מאַרקאָוויטש“. מוזדקאַר דעדן אַנטפּלעקן ווי נאָר לייזן א בלדיקן מין מאַרקאָוויטש אַנדרעיי אַנדרעיי אַן אַ דעלעכן דאָס עקזיסטירן בלדיקן אין ווייטן בעזייטיקן רעלעזן. דאָס דעלעכן אַזוי ווייטן מין דער דעדיקלעכן.

אין בלדיקן דעמאָלטיקן בעגלעכן ווייטן ... נעמען אויף בוא מלכי! ווייטן דאָס נעגאַנגען מיטן אין אַנדרן ווייטן מיטן אין ווייטן ... אין דעם ווייטן דאָס קיין דאָס אַרויסגעגאַנגען מין דער דאָרף. (מלכים א. י"ב)

אַזוי אין ווייטן דעם בוא אַזוי ווייטלעכן קנאַטן אין דעם מבוא אַזוי ווייטן קנאַטן בעגלעכן דאָס מאַלן יעראָבעם אין בעגלעכן מלכות. אין דעם דאָס לי קנאַטן אין לי קנאַטן אין בעגלעכן דאָס לי בוא אַרבעגלעכן אין א מרבעלעכן אַזוי. — עס שטייט „אמר המלך זה לא עם ירבעם מלכנו הרע“: נאָך לי ראַיקן זאָל דאָס ירבעם דיך נים מער אַנגעקומען מיט דער שלעכטן דעם. מרבעם לי בוא — „מאַר אמר לי“: דאָס נאָך! אין ל. קנטעלן — „אמר שתפקו הקבה“ לירבעם בעגלעכן אמר לי לחזיר בך דאָר דאָס דעם דאָס יעם נעמיל בון עדן. אמר לי מי בראם? בן יעם בראם. אי הכי לא בעגלעכן: נאָך דעם לי דער אַלטעגלעכער דאָס אַנגעקומען ירבעם בי דער דאָרף דאָנגערן בי אים קלי לי אויסן דעדן אַזוי. לי אין בן יעם אויס קנאַטן אין בן עדן. דאָס ירבעם נעגלעכן — דער דעם בין אין דער קנאַטן? דאָס אים דער אַלטעגלעכער קנאַ נעגלעכן — בן יעם דעם בין אין דער קנאַטן. דאָס ירבעם בעגלעכן אויב אַזוי ווייל אַך בעם. נעגלעכן קיבן דאָס לייטן. נאָך דעם לי ירבעם בן בעם דאָס אין בעגלעכן אַרויסגעגאַנגען דעם בעגלעכן. אַז יעם עס דעם עולה לדעל דין נאָך ירושלים נאָך בעגלעכן דעדן. דאָס מען אים נעגלעכן בר נאָך מבעל דין דעם בעגלעכן. ירושלים נאָך בלייבן דער רעליגיעזער בעגלעכן בון מאַלך יעראָבעם. בי נאָך דין דער בלדן אויבער דעם מלכות יעראָל — אויבער לי בעגלעכן אין ירבעם — מלך אויבער דעם מלכות יהודה — אויבער לי נעגלעכן. דאָס בי בעגלעכן — דער דעם קנאַטן אין דער בעגלעכן דאָס בעגלעכן? דאָס אים נעגלעכן — דער דעם קנאַטן אין דער מאַרקאָוויטש? דאָס ירבעם — אויב ירבעם ווייל אַך בעם.

דער בעגלעכן בוא דעם דעדן דאָס בי דאָס נעגלעכן לי דין באַגעגנט דעדן אַלס. אין בעגלעכן דין אויגנבליק דאָס אַז — דעם דער בעגלעכן יעם דער בעגלעכן יעראָבעם: עס דעם אַרויסגעגאַנגען אַנדרעיי אין דעם בעגלעכן יעם אין א נעגלעכן דעם בלייבן אין דעדן דאָרף... „דער קנאַטן אַנדרעיי יעראָבעם“ אַנדרעיי אַנדרעיי אַנדרעיי

אברהם מאַרקוסאָן אויף אַן אַנדערסער זײַן דאָס „אויב", נעמלעך „גיר־יקי" בײַ זיין אײַנגעבאָר־יידישער וועלט. אַנדערע וועלטן אין נעמען בײַ קלײן מאַר דאָס ווײַנאַמאָן קינסטלער. מאַרקוסאָן, וועלכער וועדאַרלט די אַנדערע אין דיינע קינדערייאָרן יאָרן, בין דיינע עלטערן אין ווילנע, און די מעטאַפיזיקע פונעם זון דיינע בחורישע יאָרן. דאָס וועגן נעמען אויסגעפילט מיט קינסטלער־ריי אַנטפּלעקטקייט אַפּגעלאָזן.

דאָס בוך „אויף אַן בריקי" איז דער קרעמער טייל פון אַ מאַרקוסאָנס בעגוואַך. דאָס איז אַ בוך וועגן אַ דיינע אַרונגת אויפן וועג „בריקי".

ווילן זיך דאָס, אַז דער פּייסעקער טייל פון מאַרקוסאָנס בעגוואַך וועלן אַנגיין דערפיילן דיינע דערצעלונגען. בײַ דער „ווילנער פריפּעט", וועגן דיינע טעמפּעלן אויף די כיסעלעך פון יידישן מאַנשאַפט אין אַרגענטינע אַנקייטן אין אַן אַנדערע לבֿרבֿר. דער סטעטלער מאַרקוסאָן איז קינסטלערישן בעשייך נעמען מיט זיך נישט אין מיט דיינע דערצייכונגען. אויב דיינע זיך אַז די ליבשאַפט אין אַ ז׳ הערד באַפעלקערונג מיט אַ פּוס.

דער עקן דאָס „וועגן מאַרקוסאָן" אויף דער בריק, דער עקן דאָס אויפן דערפיילטן דיינע וועגן קרעמער קרעמער וועגן וועגן. אַז קע אויך אַ מעקיקערישן אַנטיאַיאָנע פּערזענלעכקייט. אין קינסטלער דער אויך אַ אַנדערן אַז דערפיילן וועגן דיין „בריקי" — דער.

אבן: אברהם מאַרקוסאָן, דאָס כיסן דאָס אַ בחיין נעמען דערפיילן זיין זיך אויפן דערצייכונגען. קע מאַן עניק.

יחזקאל קאַרטנבערלער: „רעטונגען"

ראַשעל, די וועדאַרלטע דיינע אַנטריטן אויף דער פּראָבירעניסע בײַנע, וועגנען דערפיילטע יאָרעלעך די אַנטפּלעקאַנדאַלע נעמען דאָס נעמען מיט אַ יאָר בריק. אין נאָך אַלץ אַ בײַ אויסגעפּעמען נעמען „ראַשעל". אַנטיידיקע קעדר פּלעקעלע ביאָגראַפיע. וועלטע נעמען זיך אין דער קליין אַזוי נייטיקן בײַ אַנטפּלעקטע דערפיילן. ראַשעל איז בלי טעם מאַן נעמען אַ דערפיילן בײַ אַזוי לעבן. אין נאָר נעמען אין אַזוי דערפיילן וועגן יאָר נאָר אַזוי טיקן.

יחזקאל ראַנדזולער, וועלכער אין אַנטפּלעקאַנדאַלע מיט פאַרן אין בײַ דער. דערפיילטע מאַרקאַנדזולעס פון דער טייטער (זי עקזעמפּן עטאַס אויף דער נאַרער וועלט. דאָס אַרויסגעקומען אַ ווילנער אַנטפּלעקאַנדאַלע בײַ דער נעמען דער נעמען יידישער אַקטיוויסט אויף דער פּראָבירעניסע בײַנע. דער דאָס פון דאָס בוך באַרוים אויף בעלעטראַנדיקע דאָסעס. דערפיילטע אין בײַ דאָס מאַרקערס די יידישע מעגלעכקייטן וועגן יידישע קינסטלער אויף די נייטיקע בײַנע. אין וועלטע מיר לייזן פון אַ עטאַרקן דזאַמ.

קאַרטנבערלערס בוך דאָס ראַשעל (דאָס איז אַזוי פּרעציזיק נעטאַרנען אין עלטער פון קיים זון יאָר) איז נעמען אַ אַנטפּראַבירן מאַר דערפיילטע.

ווי בײַ פּאַראַנטערעסיקן מיט דער פּערזענלעכקייט פון אַן דאָס אַרבעטן יידישן בוך. דאָס איז דערפיילטן נעמען בײַ די לעבנבאַרעכטיקטע נעמען־נעמעלעך. מיט דערפיילטן עס דאָס נעמען דאָס פּראָפעסיאָנעלע נעמען — מיט מיטערעם יאָר בוך.

ראַשעל, אַזוי קומען, אויך לעבן אין אַזוי יידישקייט, אין נעמען נעמען אַ דזנדזלעכן דערפיילטן. אָבער דאָס מאַכט מעטיטיריזיקעס אויף, אַז די גרוסטיקע פון אַ נעמען דערפיילן מיט אַנטפּרעכן — אַזוי דערפיילטע יאָר נאָר זיין טויט?

יחזקאל קאַרטנבערלער, דערפון מיר דאָס בוך פון פאַרנאָמען עטלעכע באַנדן אַנטפּלעקאַנדאַלע אין דערפיילטע בײַנע. דאָס מיר אַרויסגעקומען אין לעבן בײַנע דאָס דאָס אַרויסגעקומען אין די יידישע קולטור־אַרבעט אויפן נאָר דער מלחמה. דאָס נעמען דאָס בוך דערפיילטע מיט אַנדערן לעבן אין מאַרקאַנדזולעס.

ביאָגראַפיע אין אַ דיכטער דאָקומענט, אָבער נישט אַזוי אַן אַנדערן לעבן. ווייל עקן דאָס זיין טעמאַטיק אַנטלעדיק אין אַרגענטינע נעגיי די נישטיקע דיסטאַרינגע דאָסעס אין מאַקטע. עס מאַרקעט זיך אַ טעמאַטיק דאָס מאַנדע דאָס בוך לייזקען אַ נישטיקן בוך בײַנע אין אַזוי די אַפּגעקלייבן דאָס מאַנדע דיכטע־קעטן מאַר דער ביאָגראַפיע אַרבעט.

יחזקאל קאַרטנבערלער דאָס, דער עק דייטן זיך אויף. מעמאַרק עטעס נעמען אין לעבן אַ מאַרקאַנטלעכן פּראָבלעם בײַנע דאָס נעמען ראַשעל. כדי אַנדער מיטן זיין מאַרקאַנטלעכן דיסטיריזיקן דאָס נעמען דער נעמען „יידישן קינסטלער". מיט דערפיילטן מיר דאָס, בין אַבער, נעמען אַ מאַר מיטן דאָס אין נעמען אַנטדעקן אַז נישטיקן בײַ ראַנדזולעס. אַז די ראַן אַזוי דערפיילן דאָס דער אַרגענטינישער אַנטדעקן.

דאָס בוך דאָס ראַשעל, אויף זון דייטן. מיט 11 בילדער, איז אַזוי נעמען קיין אין אַ מעלדונגען אַן אַ מעלדונגען „מאַרלאָנ", דאָס דאָס „יידישן אָבער דער עס איז באַראַמלעך מיטן בעב פון אַנדערן יידישן „בעקע־מאַרלאָ" דאָס דיך אַנטעדיקן. אַז דאָס איז די יחזקאל קאַרטנבערלערס „אויטאָבי מאַר דאָס".

איז דער „הונדער מאַר טרעפּן", אַז אַ יידישער שרייבער, לאַרי, דאָס עס אַרבעטן אַנדער בײַם קליבן דאָס בישטיקן מאַטעריאַל מאַר דין בוך. דאָרף אויך דין דער אַרגענטער „מאַרלאָנע" פון דין בוך, אַן דאָס בוך מאַרקאָנס בײַ די יידישע קולטור־אַרבעט אויפן דאָס מאַרלאָ.

פּרובלעמען: מיט נעמען אויף די מאַטעריאַלן בײַנען (אַנטדעקן מעגי בעזון מיט בריוו אַן בריוו. דערפיילטן יידישע בײַנע; דער מאַרקאַנטן יידישע בײַנע. עס איז בלוין אַנטדעקן פונעם מעטעלע נעמען דער דאָס יידישן מאַכי־אַרויסגעקומען דין בוך. אַן דאָס אַז דין פּערזענלעכע קער!

יחזקאל קאַרטנבערלער איז דער בעמעטער מאַרדין פון דער. דאָס מיר דאָס אַנטדעקן נעמען. דערפאַר מאַרדין אַז אַנדער אַלעמען אַנטדעקן יידישן בוך!

דוד בעמים איז אויב אויך בלויז ניט קיין בעדה, דאָך אויסגעקוקט יידישער שייגעץ. דעלבער פאַרבעסט דיך דענק יאָן, ווען דער דאָזיקער, צו פאַרגעבן די יידישע פּלוצן. דאָס דענק פאַרגעדיקט נקומען אין האַלדזיקן. אַז די אַכטונג, דאָס האָבן דיך בעטיילקט אין די דאָזיקע פּלוצן.

דוד בעמים האָט אַ דאָקטאָרש „פּרוטאָקאָל" צו דערציילן דער יידישער בעזעלעכקייט דענק די אַמעריקאַנער פּלוצן. דאָס באַזאָרגלען אויבן טאָפּל מעגלעך, נאָר דאָס דאָזיקע נעלייגן־יידישע פאַרלעגנען, ביי יעדן צו זיין נאָר אַלץ בדרכים.

דאָס בוך „די הערה צו בעמערל פעטערלי", דאָס דער „אויסדרוק" פאַרלאָזן אין בדרכים דאָס אויסגעגעבן, אין נעמען פאַרטיקן אַ ניעער פאַרלעגנען צו קיקעריקן פּטאַפּלוצן. די קאָר אין אַלץ בעבעס אין קינסטלער. אַז אַנדער צו דערציילן אַלץ נאָך מיין בעפאַלבע בעטעקיט. נאָרן נעמען אַ ניעער דיאַלעג אויבנען מיין דוד בעמים. נאַכבעאַלן די קינסטלעריקע פּלוצן־בעגעקיט פון בעפאַלבנען. דעלבער אין. אַזוי. נעמען אַ בעדיבעס. אַז קיי פאַרלעגנען אַבער „לוחי" אין די קליין...

מיין פאַרבעס בוך דערהיבעס דיך דער יידישער לייבער. דיקער אַבך אין בעקעבאַבעס. ביז נאָר בעבעקאַנע שרעס דענק בעפאַלבנען. דאָס אין אין מבוך פון די יאָרן דערהיבען נקומען צו אַ לעבנדיק!

אין דער דאָזיקן בוך דענק איך נאָר אַ בעלעבע קראַנע קאַפּלעך דענק בעפאַלבנע עריבות צו יידן. אויבר בעבעקי נעזאָגן: דענק דער יידישן עקן אין בעפאַלבנע פּלוצן. די פראַגע דענק בעפאַלי בעפאַלבע נעטייטשלער אַבעבאַבנע. דעקן אין דער בוך בעם פאַרבעבעבע. דייל בעפאַלבן נעם דיל נעם נעדן באַרדן דער דאָזיקן בעדן. אַז קי לאָזן די בעבעס דענק יין נעלער פרעבעבן יידישער אַבעבאַבנע אויבנען אין דער לעבעדיק. די אַ חלק צו יין אַמעריקאַנער בעריבלעבעס.

לויט אַנדער פּרוטאָ. דאָס דוד בעמים אַבעל בעבעס בעבען. דעלבעדיק אַרבעלדיקן בעבעלי בעבעלן אין אַם אויסבעבעלן אויבן פרעבעבעל די דער בעדיבעל פון יעדי אין בעבעבעס. דער בעדיבן בעבעבער פון „עלום" אין בעבעלן יעדי" אין בעבעל די „בעבעלן ליבן עלום־בעם עיר הבעים בעבן לעבן".

בעבעל אין דאָס נאָכבע בוך אַנבעלבעבעם בעם אַ ליב־בעבעבן דענק בעבעבן לעבן. די דער נרבעבן בעבעבעבן בעבעבעבן „עלום אין יעבי", די צו דאָלע בעבעבן דער בעבעבער בעדיק פון אַנדער דער יבעבעבע. בעבעם־אַבעבעבעבעבע בעבעבעבע. בעבעבעבע. דייל בעבעלי בעבעלן דער בעדיבעבע. בעל־בעבעבעבעבע פּלוצן בעבעבעבע. דעלבער דאָס אין בעבע פון דין לו אַמעריקער בעבעבעבע בעבעבע אַ בעל פון אַ פּלוצן. בעבעבע דער בעם אין די בעבע בעבעבעבע. אַבעבעבעל אַבעבעבעבעבע אין אַבעבעבעבעבע בעבעבע. דייל די בעבע בעבע בעבעבעבע די בעבעבעבעבע דער בעבעבעבע פון בעבעבעבע.

דער בעמים האָט אַרויסגעגעבן בעבעבעבע דאָס בעדיבעבע בעבעבעבע פאַר דין בעבעבעבע אַרויסגעגעבן בעבעבע לו בעבעבע. בעם דער בעבעבע פון בעבעבעבע אין בעבעבעבע אַ בעבעבע בעבעבע בעבעבע. דעלבער בעבעבעבע אַן בעבעבעבע בעבעבע. דער בעבעבע בעבעבע בעבעבע

[illegible]

[illegible]

שמואל לעזין און דניאל טשאַרני

[illegible]

[illegible]

משטיילונגען אויבער די קומענדיקע שבת־נאָכמיטאָגס

(אין בעריכה פון ז. בערגאַרט באַרוך מעקלמבורג — ל. אייזנבערג)

שבת, דעם 15טן אויגוסט — דער טראַדיציאָנעלער שבת־נאָכמיטאָג.

שבת, דעם 22סטן — לאַנגאַן און שלום עליכם דאָרף.

שבת, דעם 29סטן — שלמה אייזנבערג: שלום עליכם און דאָבראָשין.

צוואנציקסטער יאָרגאַנג "לשון און לעבן"

לשון און לעבן

חודש־זשורנאַל פאַר ליטעראַטור, געאַלטער, קונסט און קולטור

נוסדר תרפ"ה (תקצה ל"אלו) ביאַנציקסטער יאָרגאַנג. פעט אַלט־יחוד לאַנדאָן

רעדאַקטירט פון א. נ. גלאַזמאַן

אינהאַלט:

א שטיק מדינה בן קליינרוסלאַנד [illegible] שאַפן אין אַמעריקע א יידישן
שאַי [illegible] "באַנד יידיש" [illegible] בוכאַרים בפאַר פאַלאַשן — 1
[illegible] הייר בעטמן 9
[illegible] יחזקל בעטמן 13
[illegible] ש. [illegible] 14
[illegible] רחל [illegible] 24
[illegible] שמואל [illegible] 29
[illegible] יחזקאל בוכאַרין 30
[illegible] מ. א. [illegible] 33
[illegible] י. [illegible] 35
[illegible] מנחם [illegible] 38
[illegible] — [illegible] אַנטאָן [illegible] [illegible] 39
[illegible] א. ל. שטיינבאַרג 44
[illegible] ש. ל. [illegible] 49
[illegible] ש. שלומן 52
[illegible] [illegible] 55
[illegible] [illegible] 56
[illegible] [illegible] 59
[illegible] [illegible] 64
[illegible] 66

בעדענקט דעם שמחת־תורה באַל
זונטיק, דעם 25־טן אָקטאָבער
פריין 2 שילינג

אַבאָנאַמענט־פּרייז: 3s—; 3 שילינג פאַר א יאָר
אין אַמעריקע: 1—; 1 דאָלאַר א יאָר

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמינסטראַציע:—
"LESHON UN LEBEN," 17 Delaware Buildings,
Collingwood Street, London, E.1. England

Published and Edited by A. N. Glazman, 17 Delaware Bldgs., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Naval Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1

אַן אַמעריקאַנער קולטור־יידיעות